Opłata poc[illegible]owa uiszczona ryczałtem.

היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

פּרייז 15 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

№ 101 | Łódź, Poniedziałek, 2 maja 1932 r. | צענטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאַג, כ״ז ניסן תרצ״ב | № 101

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאַווער 21, טעל. 224-71

נעכטיגע פּאַרלאַמענט־וואַהלען אין פראַנקרייך

פּאַר .. (ספּ. טעל.) נעכטען זענען פאָרגעקומען אין גאַנץ פראַנקרייך וואַהלען צום נייעם פּאַרלאַמענט.

עס זענען פערהאַן 11 מיט אַ האַלבען מיליאָן וואַהל־בערעכטיגטע, פרויען האָבען זיך נאָך אין די וואַהלען נישט בעטייליגט. עס דאַרפען געוועהלט ווערען 615 דעפּוטאַטען.

די וואַהלען זענען פאָרגעקומען נישט אויף ליסטעס, נאָר אויף פּערזאָנען.

נעכטען האָט מען נאָר געוועהלט 220 דעפּוטאַטען, דעם קומענדיגען זונטאָג וועט מען וועהלען די אַנדערע צאָהל דעפּוטאַטען.

אין די וואַהלען האָבען זיך בעטייליגט אַנ׳ערך 80 פּראָצענט פון די וואַהל־בערעכטיגטע.

פּאַריז, 1. (ספּ. טעל.) רעפּובליקאַנער זענען געוועהלט געוואָרען 25 לינקע רעפּובליקאַנער, (טאַרדיעס גרופּע), 9 רעכטע ראַדיקאַלע רעפּובליקאַנער — 10 סאָציאַל־ראַדיקאַלע — (העריאָס גרופּע) 15 סאָציאַל־רעפּובליקאַנער — 8. סאָציאַליסטען — 13. וועגען קאָמוניסטען ווייסט מען נאָך נישט.

פּאַריז, 1. (ספּ. טעל.) ביז שפּעט ביינאַכט האָט מען געוואוּסט וועגען 160 געוועהלטע. אין עטליכע ערטער וועלען פאָרקומען שטיך־וואַהלען, ווייל די קאַנדידאַטען האָבען בעקומען אַ גלייכע צאָהל שטימען.

פּאַריז, 1. (ספּ. טעל.) מען ווייסט שוין, אַז עס זענען אויפסניי געוועהלט געוואָרען: פּענלעווע, טאַרדיע, העריאָ, און ביאַיסאָן.

אין אַלגעמיין איז שוין צו זעהען, אַז קיין גרויסע ענדערונגען וועלען אין פּאַרלאַמענט נישט פאָרקומען.

דער צענטרום און דער לינקער צענטרום האָט זיך געשטאַרקט.

ערשטע מאַי - פייערונג אין ווארשא אדורך רוהיג

וואַרשאַ, 1. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) די נעכטיגע 1. מאַי־פייערונג איז אין ווארשא איבער פולשטענדיג רוהיג. עס זענען נישט געווען קיין שום צוזאַמענשטויסען נישט צווי־שען די פּאַרטייען און נישט מיט דער פּאָליציי.

עס זענען אַפילו אַרעסטירט געוואָרען אַנ׳ערך 100 פּערזאָן, נאָר דאָס זענען געווען צופעליגע אַרעסטען, וואָס וועלען קיין ערנסטע קאָנסעקווענצען נישט האָבען.

די גיכע הילף איז נישט אַרויסגערופען געוואָרען צו קיין שום פּאַרפּאַל.

בלויז אויף סמאָטשאַ האָט מען געשאָסען צו אַ פּאָליציאַנט, די קויל האָט נישט געטראָפען אין ציל און דער שיסער איז נעלם געוואָרען.

פון באַלד אינדערפריה האָבען זיך די אָנהענ־גער פון די פּאַרטייען פערזאַמעלט אויף די בע־שטימטע זאַמעל־ערטער, פון וואַנען עס האָבען זיך פאָרמירט די דעמאָנסטראַציעס.

פון די יודישע אַרבייטער־פּאַרטייען זענען די ערשטע אַרויס אין גאַס די

לינקע „פּועלי־ציון״

זייער זאַמעל־פּונקט איז געווען אין הויף פון אַר־בייטער־היים אויף קאַרמעליצקא 23, דאָרט איז פריהער אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ מיטינג, עס האָ־בען גערעדט בוקסבוים, ציטרינאַווסקי און צווייגנאַ.

זייער צוג האָט זיך געצויגען איבער די גאַסען דזשעלנאַ, זאַמענהאָף, מוראַנאַווער פּלאַץ. דאָ האָ־בען ווידער גערעדט פאַר די פערזאַמעלטע בוקסבוים און פעטערזייל, דאַן איז דער צוג געגאַנגען צוריק דורך גאַלעווקי, נאַוואַליפּקי און קאַרמעליצקי.

אויף רוג מילא און דזשיקע איז פאָרגעקומען אַ קליינער אינצידענט, אַ פּאָליציייאישער אויטאָבוס איז צוגעפאָהרען צום צוג און אַרעסטירט אַ יונגער־מאַן מיט אַ טראַנספּאַרענט. דער צוג איז ווייטער אוועק.

דער „בונד״

האָט געהאַט זיין זאַמעל־פּונקט אויף גאַלעווקי 34, דאָ זענען אָפּגעהאַלטען געוואָרען 2 מיטינגען.

עס האָבען גערעדט: לאַזוניק אַלטער, גאָלד־בערג און עמנואַל, פאַר דער יוגענד האָבען גערעדט מענדעלסאָן און ליפּשיץ.

דער צוג איז געגאַנגען דורך די גאַסען: נאַ־לעווקי, מוראַנאַווער, זאַמענהאָף, נאַוואַליפּקי, סמאָ־טשע, זשעלאַזני, לעשנאָ, קאַרמעליצקי, און פּשע־יאַזד.

פאַר׳ן אַרבייטער־ווינקעל האָט גערעדט ראַסמ. עהרליך.

די רעכטע פּועלי־ציון

האָבען מאַרשירט פון גענשאַ 14 דורך זאַמענהאָף נאַוואַליפּקי, נאַלעווקי און מוראַנאַווער פּלאַץ. דאָ האָבען גערעדט ווילאַפּאָלסקי און ריטאַוו.

די אומאָפּהענגיגע

האָבען מאַרשירט ביז׳ן פּלאַץ מוראַנאַווסקי, וואו עס האָט גערעדט ד״ר קרוק.

די פּ. פּ. ס.

האָבען אָפּגעהאַלטען אַ מיטינג אויף גזשיבאַווסקי, וואו עס האָבען גערעדט אַ רייה רעדנער.

זייער צוג האָט אַדורכמאַרשירט די הויפּט־גאַסען אין אַ פולשטענדיגער אָרדנונג.

די פראַקעס

האָבען אָפּגעהאַלטען אַ מיטינג אויפ׳ן טעאַטער־פּלאַץ.

די קאָמוניסטען

האָבען געפּרובט זיך פערזאַמלען אויף עטליכע ער־טער און דעמאָנסטרירען, נאָר פּאָליציי האָט זיי פאַר־נאַנדערגעטריבען.

אין גאַנצען לאַנד

וואַרשאַ, 1. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספּאָנדענט) פון גאַנצען לאַנד זענען דערהאַלטען געוואָרען ידיעות, אַז די 1. מאַי־פייערונגען זענען אַריבער רוהיג.

געוואַלט אויפרייסען אַ פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט אין פּאַריז

פּאַריז, 1 (ספּ. טעל.) אויפ׳ן פענסטער פון פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט פון 13 בעצירק האָט מען געפונען אַ גראַנאַט, וואָס האָט געהאַלטען ביים אויפרייסען. מען ווייסט נישט ווער עס האָט אוועקגעלעגט דעם גראַנאַט.

אַ גרויסער פּלאַן צו בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט אין דייטשלאַנד

איינפיהרען אַ גרויסע אינערליכע פּרעמיען־הלוואה

בערלין, 1 (ספּ. טעל.) באַלד נאָכדעם ווי קאַנצלער ברינינג איז צוריקגעקומען פון גענף האָט מען פון די רעגירונגס־קרייזען אינפאָרמירט וועגען אַ גיגאַנטישען פּלאַן צו בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט.

אין גענף האָט זיך ברינינג איבערצייגט, אַז דייטשלאַנד האָט נישט צו האָפען אויף אויסלענדי־שע קרעדיטען, איידער עס וועלען געלעזט ווערען אַ רייה פּראָוויקעלטע פּאָליטישע און ווירטשאַפט־ליכע פּראָבלעמען פון דער וועלט. דעריבער מוז דייטשלאַנד נאָר זיך שטיצען אויף איהרע אייגענע כחות.

אויף צו בעקעמפען די אַרבייטסלאָזיגקייט, האָט די דייטשע רעגירונג בדעה אַדורכצופיהרען אַנ׳אינערליכע פּרעמירטע הלוואה אויף אַ גאַנץ נידריגען פּראָצענט.

אימיגראַציע־סערטיפיקאַטען קיין א״י פאַר רבנים און ישיבה־בחורים

ירושלים. (יט״א) הרב־הכולל קוק האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן הויך־קאָמיסאַר וועגען סערטיפיקאַטען פאַר רוסישע רבנים צו עמיגרירען קיין א״י, אַזעלכע סערטיפיקאַטען זענען ערטיילט געוואָרען 50. הרב־הכולל קוק האָט גע־בעטען צו ערטיילען עהנליכע סערטיפיקאַטען אויך פאַר ישיבה־בחורים. דער הויך־קאָמיסאַר האָט צו־געזאָגט צו בעטראַכטען דעם ענין.

לאָנדאָן (יט״א) דער פּאָליטישער סעק־רעטאַר פון דער וועלט־אגודת־ישראל טיילט מיט, אַז דער הויך־קאָמיסאַר פון א״י האָט ערטיילט 26 אימיגראַציע־סערטיפיקאַטען פאַר בחורים, וואָס ווילען זיך לערנען אין דער תל־אביב׳ער ישיבה „אור זורח״. די סערטיפיקאַטען זענען ערטיילט געוואָרען אויף דער ווענדונג פון דער „אגודה״. ווייטערע אימי־גראַציע־סערטיפיקאַטען זאָלען ערטיילט ווערען, ווען אין דער ישיבה וועלען זיין פרייע פּלעצער

לינדבערג זאָל זיך בעזעצען אין פראַנקרייך

פּאַריז, 1. (ספּ. טעל.) דאָ קורסירען קלאַנ־גען, אַז קאַרל לינדבערג וויל זיך בעזעצען אין פראַנקרייך, כדי צו פערזיכערען זיין פאַמיליע פון ווייטערדיגע רויב־אָנפאַלען.

לינדבערג זאָל שוין האָבען געקויפט אַ גרוי־סען שלאָס אין דער נאָהענט פון באָרדאָ.

מיטעלאַלטערליכע אונטער־ערדישע שוהל אויסגעגראָ־בען אין בודאַפּעשט

בודאַפּעשט, (יט״א). אין איינעם פון די בודאַפּעשטער פאָרשטען האָט מען די טעג בעת דאָרט געפיהרטע אויסגראָבונגס־אַרבייטען, ענטדעקט חור־בות פון אַנ׳אונטערערדישער סינאַגאָגע, וואָס שטאַמט פון מיטעלאַלטער.

35־יעהריגער יובילעאום פון „פאָרווערטס״

ניו־יאָרק, (יט״א) דער „פאָרווערטס״ האָט די טעג געפייערט דעם יובילעאום פון זיין 35־יעה־ריגער עקזיסטענץ. צום יובילעאום איז דער „פאָר־ווערטס״ ערשינען אין פערציג זייטע.

אינטערנאַציאָנאַלע אַקציע
צו בויען ביליגע אַרבייטער-הייזער
אין פּאַריז זאָל צו דעם צוועק געשאַפן ווערן אַ אינטערנאַציאָנ. קרעדיט-אינסטיטוט

גענף, 1 (ספּ. טעל.) נאָך דער סעסיע פון דער אַרבייטס-קאָנפערענץ האָט אַלבערט טהאָמאַ בדעה אַרויסצוטרעטן מיט אַ פּלאַן פון אַנ'אינטערנאַציאָנאַלע בוי-אַקציע פון אַרבייטער-הייזער.

די דאָזיגע אַקציע וועט דערפירהרען צו שאַפן אַנ'אינטערנאַציאָנאַלען קרעדיט-אינסטיטוט אין פּאַריז. די אויפגאַבע פון אינסטיטוט וועט זיין, צו בויען ביליגע אַרבייטער-הייזער אין די לענדער וואו אַזאַ מין אַרבייט איז אַמדרינגענסטען ביים איצטיגען מאָמענט.

ערב אַ נייעם פּראָצעס געגען צוויי יודישע סטודענטן אין ווילנע
אַפּקלאַנגען פון די בלוטיגע נאָוועמבער-עקסצעסן

ווילנע, 1 (טעלעפאָניש) די אויספאָרשונג געגען די יודישע סטודענטן: פעלדמאַן און סאַלצאָוו איז שוין פאַרענדיגט.

זיי ווערען בעשולדיגט אין איינטיילנעמען אין די בלוטיגע נאָוועמבער-געשעהענישען אין ווילנע, בעזונדערס אין די עקסצעסן אויף דער נאָוואָגראָדוקער גאַס.

אין אָנהויב איז די אויספאָרשונג געפיהרט געוואָרען אין דער ריכטונג, אַז זיי האָבען זיך בעטייליגט אינ'ם מאָרד פון סטודענט וואַצלאַווסקי.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג האָט אָבער בעוויזען, אַז מען קאָן זיי נאָר פאַראַנטוואָרטליך מאַכען פאַר אָנטייל נעמען אין עקסצעסן.

דער מאָרד פון דיסעלדאָרפער מערדער
ווייזט נישט קיין שום פּאַטאָלאָגישער ענדערונג

בערלין, 1 (ספּ. טעל.) דאָס פּסיכיאַטרישע אַנשטאַלט אין מינכען האָט אַרויסגעגעבען אַ קאָמוניקאַט וועגען דער אונטערזוכונג פון מאָרך פון דיסעלדאָרפער מערדער פּאַוועל קירטען.

עס שטעלט זיך אַרויס, אַז קיין שום טיילען פון מאָרך ווייזט נישט די מינדעסטע פּאַטאָלאָגישע ענדערונג. נישט פאַרהאַן קיין שום סמנים פון אַ ירושה-קרענק, אָדער אַנ'אַנאַטאָמישען פעהלער, וואָס זאָל בעווייזען אויף וועלכען עס איז קראַנקהאַפטען פּראָצעס.

„זיז, לופט און הויז פאַר אַלע“

אויסשטעלונג אין בערלין

די ערשטע גרויסע לופט-שיף,

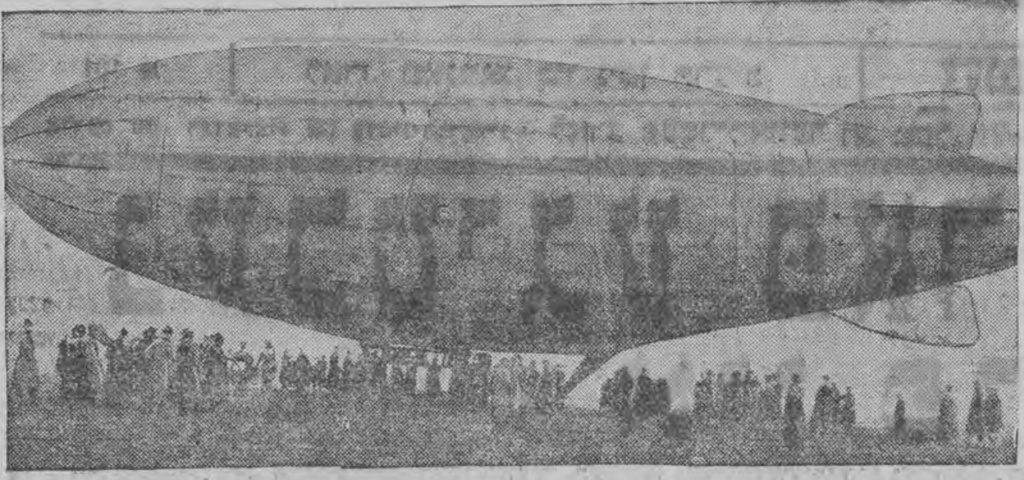

וואָס איז אויסגעבויט געוואָרען אין סאָוויעט-רוסלאַנד

געשלאָסען דאָס פּאָליטעכניקום אין דובלאָן
ווייל „בראַטניאַ פּאָמאָץ“ וויל בעזייטיגען אַ יודישען סטודענט

לעמבערג, 1 (טעלעפאָניש). אין דובלאַנער פּאָליטעכניקום האָבען די פּוילישע סטודענטען נישט געוואָלט צולאָזען דעם יודישען סטודענט בעזוכער צו די לעקציעס.

„בראַטניאַ פּאָמאָץ“ האָט אָפּגעהאַלטען אַ ספּעציעלען מיטינג און אָנגענומען אַ רעזאָלוציע צו בעזייטיגען דעם יודישען סטודענט.

דער סענאַט פון פּאָליטעכניקום האָט דעריבער געשלאָסען, אויף אַ געוויסער צייט דאָס פּאָליטעכניקום.

היינט, מאָנטאָג זאָל קיין דובלאַן קומען דער דזשעקאַן פּראָפ. הוביצקי, וועלכער וועט נעהמען פון יעדען סטודענט אַ שריפטליכע דעקלאַראַציע, אַז ער סאָלידאַריזירט זיך נישט מיט דער רעזאָלוציע פון „בראַטניאַ פּאָמאָץ“. ערשט דאַן וועט דאָס פּאָליטעכניקום געעפענט ווערען.

אינטערנאַציאָנאַלע קאָמוניקאַציע-געזעלשאַפט
וואָס זאָל אַרומנעהמען אַלע באַהנען פון מיטעלאייראָפּע

ווין, 1 (ספּ. טעל.) ווי מען גיט איבער, פערנעהמט זיך אַ בעלגישע פינאַנציעלע גרופּע מיט אַ פּלאַן אויסצוקויפען די באַהנען אין טשעכיען, פּוילען, לעטלאַנד, עסטלאַנד, ליטע, אונגאַרן, רומעניען, יוגאָסלאַוויען, בולגאַריען און עסטרייך פאַר איין אינטערנאַציאָנאַלע געזעלשאַפט.

דער עסטרייכישער באַהן-מיניסטער אינזש. ברוגאַ ענדערס האָט וועגען דאָזיגען פּלאַן געזאָגט, אַז היגסטער די גרופּע בעלגיער שטעהט אַ גרופּע פראַנצויזען און, אַז די אינטערנאַציאָנאַלע קאָמוניקאַציע-געזעלשאַפט וועט האָבען די אויפגאַבע צו שטיצען ווירטשאַפטליך און פּאָליטיש, פראַנקרייך און איהרע פערבינדעטע. דעריבער איז ער געגען דערמאָנטען פּלאַן.

מאַנעווערס פון דער סאָוויעטישער לופט-שיף-עסקאַדרע

ווילנע, 1 (טעלעפאָניש) אין ראַיאָן פון דיסנע און לוזעק האָט מען נעכטען בעמערקט מאַנעווערס פון 12 סאָוויעטישע לופט-שיפען.

רעשטען

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 5

פראָנט, 2-טער שטאָק

פערשידענע קאַמגאַרנס, ביליצער, טאַמאַשאָווער און לאָדזער

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פּאַלטנס און קאָסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצייגט אייך, ביי

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאָר

אין פראָנט, 2 שטאָק

Starszy Felczer

L. Tajchner

אַלטשטאָדט 12

בעזיצט אַ 23-יעהריגע שפּיטאָל-פּראַקטיק אין וואַרשאַ און אין לאָדז.

נעהמט אָן קראַנקע פון אַלע ספּעציאַליטעטען אַ גאַנצען טאָג.

פאַר אָרימע אויפנאַהם פון 8–10 פּריה נאָר 1 זל.

בעקאַנטמאַכונג.

דינסטאָג, דעם 15 מאַי 1932, פּינקטליך 5 אַ זייגער נאָכמ. אין זאַל פון „הזמיר“, על. קאָשטשושקי 21, קומט פאָר די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער קאָאָפּעראַטיווער קליינהענדלער-באַנק, לאָדז, אַגראָדאָווע 2, מיט דער טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג; 2) וואַהלען פון אַ פּרעזידיום; 3) דאָס איבערליינען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פריהערדיגער אַלגעמיינער פערזאַמלונג; 4) בעריכטען: א. פון דער פערוואַלטונג, ב. פון ראַט, ג. פונם פערבאַנד פון די יודישע קאָאָפּעראַטיווע געזעלשאַפטען אין פּוילען; 5) דאָס בעשטעטיגען דעם בילאַנס פאַר'ן יאָהר 1931; 6) וואַהלען פון 1 מיטגליד אין דער פערוואַלטונג און 3 מיטגלידער אין אויפזיכטס-ראַט, אַנשטאָט די אויסגעלאָסעוועטע; 7) דאָס אָננעהמען דעם בודזשעט פאַר'ן יאָהר 1932.

ראַט און פערוואַלטונג

פון דער קאָאָפּ. קליינהענדלער-באַנק אין לאָדז, אַגראָדאָווע 2

בעמערקונג: פאָרשלאָגען צו דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג מוזען אַריינגעטראָגען ווערען צו דער פערוואַלטונג 7 טעג פאַר דער פערזאַמלונג.

2768

די ערשטע יודישע

ראַהמען-פאַבריק

פון י. צווייליך, לאָדז,

באַרוטאָוויטשאַ 11, (אין הויף)

עמפּפעהלט צו פאַבריקס-פּרייזען זעמטליכע איינראַהמונגען און

לייסטען, סטיל, וואָהל

ראַהמען

ווי אויך גאַרדין-קאַסטען אין אַ גרויסען אויסוואַהל.

מיר דריקען אויס אונזער טיפען מיטגעפיהל און ביילייד אונזער חשוב'ן מיטגליד **ישראל אַפּאַטשינסקי** צוליב'ן טויט פון זיין פאָטער

יוסף צבי נ"ע

זייט געטרייסט!

די פערוואַלטונג פון שניידער-צעך

פאַר דער שטאָט לאָדז, פּיעטריקאָווער 20.

2782

טיף געטראָפען דורך דעם צער פון אונזער חשוב'ן פּרעזעס **איזאַק רייטבערגער** צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער שוועסטער

מלכה גאָלדוסט נ"ע

אין זיין ווייטערדיגער אַרבייט לטובת די נויטליידענדע און אָרימע קינדער זאָל ער זיין טרייסט געפונען.

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואַלטונג פון „מלבוש ערומים“

2773

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 2 מאי 1932

דיפלאמאטישע קראנקהייטען

ביי די בעניימע אונטערהאנדלונגען אויף דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ אין גענף האבען, ווי תמיד, די וויכטיגסטע ראלע געשפילט די פריוואטע, און אפיציעלע שמועסען, וואס זענען געפיהרט געווארען דורך די מלוכה-מענער פון די גרויסע מלוכות.

דאס אנקומען פון דעם אמעריקאנער מלוכה-סעקרעטאר סטימסאן און דעם ענגלישען פרעמיער-מיניסטער מאקדאנאלד האט אונטערגעשטראכען די בעדייטונג פון די ספעפאראטע פערהאנדלונגען, אין וועלכע עס האט א בעזונדערס גרויסען אנטייל גענומען אויך דער רייכס-קאנצלער ד"ר ברינינג. עס איז איבעריק צו זאגען, אז אין צענטער פון די אלע קאנפערענצען און פערהאנדלונגען איז די גאנצע צייט געשטאנען דער פראנצויזישער פרעמיער-מיניסטער, טארדיע.

אט פון דער שטימע — און אפשר אויך פון דער שטימונג — פון די דאזיגע פיר וויכטיגסטע מלוכה-לייט איז אפהענגיג נישט נאר דער גורל פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ, נאר אויך פון דעם שלום אין דער נאהענטסטער צייט. פון דעם, צי קענען קומען צו א הסכם און רעגולירען פון איין זייט די שווערע און געפעהרליכע דייטש-פראנצויזישע בעציהונגען און די געשפאנטע, נישט ווייניגער געפעהרליכע פראנצויזיש-איטאליענישע פערהעלטענישען, פון דעם וועט אפהענגיג זיין דער גאנג פון דער גאנצער וועלט אין דער נעכסטער צוקונפט.

קיין שום קאמוניקאטען וועגען די דאזיגע פערהאנדלונגען זענען נישט ארויסגעגעבען געווארען. אבער פון די גרויסע אייראפעאישע צייטונגען האט מען זיך געקענט אנשמועסען, אז די שמועסען פון די „פיר גרויסע" מלוכה-מענער זענען נישט דורכגעגאנגען אין א רוהיגער אטמאספערע. ווי עס ווייזט אויס איז דייטשלאנד אויפגעטראטען — אונטער דעם איינפלוס פון די לעצטע היטלער-וואהלען — מיט אזא סעסטקייט און אזא קאטעגארישער פאדערונג פון גלייכבערעכטיגונג, אז אין די פערהאנדלונגען איז אריינגעבראכט געווארען גאר א נייע שפאנונג.

וואס איז געווען דער אנהויב. און דער סוף איז געווען גאר אנ'אומגעלומפערטער. צו די לעצטע וויכטיגסטע שמועסען פאר סטימסאנ'ס אפפאהר קיין אמעריקע האט געזאלט אנקומען טארדיע פון פאריז און דער איטאליענישער אויסערן-מיניסטער גראנדי. זענען ביידע נישט געקומען. טארדיע, ווייל די דאקטוירים האבען איהם פערבאטען ווידער זיך אויסצומאטערן, און גראנדי — פשוט, ווייל עס האט אויפגעהערט אינטערעסאנט צו זיין...

עס זענען געבליבען נישט געלעזט און נישט פערענטפערט, נישט די דייטש-פראנצויזישע פראבלען, נישט די איטאליעניש-פראנצויזישע סכסוכים.

א גרויסע געפאהר שטעקט אין דעם דאזיגען גענפער דורכפאל.

ז. נ.

—:o:—

די יודישע בעפעלקערונג אין עלזאס-לאטרינגען

איז לעצטענס אביסעל געשטיגען.

פאריז. (יט"א) פון די איצט-פערעפענטליכטע סטאטיסטישע דאטען וועגען דער פאלקס-צעהלונג פון לעצטען יאהר איז צו זעהען, אז אין די פראווינצען עלזאס און לאטרינגען איז עטוואס געשטיגען די צאהל פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע האט זיך אין משך פון די לעצטע 60 יאהר געהאלטען אין כסדר'דיגען פערקלענערען. אין ביידע פראווינצען האבען אין 1931 געלעבט 28325 יודען. אין 1926 האט זייער צאהל אויסגעמאכט 26,123 און אין 1871 — מיט 60 יאהר צוריק — 40,812, בעת אין 1871 האבען יודען אויסגעמאכט 2,64 פראצ. פון דער אלגעמיינער בעפעלקערונגס-צאהל, איז זייער פראצענט-זאץ אין דער לעצטער צעהלונג געפאלען ביז 1,5 פראצ.

30 פראצ. פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג אין עלזאס-לאטרינגען איז קאנצענטרירט אין שטראסבורג (8310 יודען). נישט קוקענדיג אויף דער אלגעמיינער ירידה פאר די לעצטע 60 יאהר, איז אבער אין שטראסבורג גופא די צאהל יודען בסדר געשטיגען און איז היינט דריי מאל גרעסער ווי אין 1871. אין מיץ, דער צווייט-גרעסטער שטאט פון די דאזיגע פראווינצען, וואוינען 4147 יודען.

דאס פערברעכען פון יונגען מייער

און די ריטואל-מארד-העצע פון די היטלעראווצעס אין פאדערבארן

(קארעספאנדענץ פון בערלין)

א פאר טעג פאר פסח האט א גרופע שפאצירענדע אין וואלד נעבען דעם וועסטפאלער שטעטעל פאדערבארן ענטדעקט א גרויס שטיק פלייש, בעגאסען מיט בלוט. דאס שטיק פלייש האט זיך ארויסגעוויזען פאר מענשליך פלייש. די ידיעה וועגען דער דאזיגער שרעקליכער מציאה האט ארויסגערופען א גרויסע סענסאציע אין שטאט און די נאציאנאל-סאציאליסטען האבען די זאך תיכף אויסגענוצט, כדי ארויסצולאזען פערשידענע קלאנגען, וועלכע האבען אין שטאט ארויסגערופען נאך א גרעסערען טומעל. די קלאנגען זענען גיך פערוואנדעלט געווארען אין אנ'אגיטאציע-מיטעל פאר די וואהלען צום פרייסישען לאנדטאג.

באלד דערויף זענען אין שטאט ארעסטירט געווארען די יודישע איינוואוינער דער פאטער און דער זוהן מייער, וועלכע האנדלען מיט בהמות און מיט פלייש. דער אלטער מייער האט געהאט אין שטאט זעהר א שלעכטע רעפוטאציע. ער איז אמאל געשטאנען פאר'ן געריכט פאר א פערברעכען געגען מאראל און איז בעפרייט געווארען בלויז צוליב מאנגעל אין בעווייזען. אין פאדערבארן איז בעקאנט אז פרויען און דינסטען האלטען זיך נישט לאנג ביי די מייערס, דאס אפטע בייטען די דינסטען ווערט ערקלערט מיט דער אומאנשטענדיגער אויפפיהרונג פון די מייערס לגבי די פרויען. אין דעם ארטיגען פערמיטלונגס-ביורא פאר דינסטען פלעגט מען אפילו די קאנדידאטקעס ווארענען אין וואסער סביבה זיי וועלען דארט אריינפאלען.

מייערס זוהן האט א געוויסע צייט געארבייט אין א קאנפעקציע-פירמע און מיט א צייט צוריק איז ער אריינגעטראטען אין געשעפט פון זיין פאטער. ווי עס שרייבט די ארטיגע קאטוילישע פרעסע, זענען די ביידע מייערס געשטאנען זעהר ווייט פון די יודען און יודישקייט. די דאזיגע ערקלערונג האבען די בלעטער געמאכט דערפאר, ווייל דער ארעסט פון די מייערס איז געשטאנען אין צוזאמענהאנג מיט דעם פערשוואונדען פון זייער א דינסט מארטא קאספאר, א קריסטין, און איצט ווען מען האט געפונען דאס שטיק מענשליכע פלייש און באלד דערויף זענען די מייערס ארעסטירט געווארען, האבען די נאציאנאל-סאציאליסטען אפען אנגעהויבען צו רעדען און צו שרייבען וועגען א ריטועלען מארד,

ביידע מייערס האבען אין אנהויב איינגאנצען געלייקענט, אז זיי וועלען האבען וועלכע עס איז שייכות צו דער פערשווינדונג פון דער דינסט און צו דער שוידערליכער מציאה פון שטיק מענשליכען פלייש. אבער אונטער דעם דרוק פון דער פאליציי-אויספארשונג האט דער יונגער מייער ענדליך זיך מודה געווען אין א זאך, וועלכע האט געווארפען דעם ערשטען שטראהל ליכט אויפ'ן דאזיגען פינסטערען ענין. ער האט ערקלערט אז מיט דער פערשוואונדענער דינסט האט ער זיך געפונען אין געשלעכטליכע בעציהונגען, אז מארטא איז שוואנגער געווארען און אז זי האט געפרובט זיך אליין צו מאכען אנ'אבארט, דער פרוב איז נישט געלונגען זי האט בעקומען א שטארקען בלוט-שטורץ, פון וועלכען זי איז געשטארבען.

ער, מייער, מורא האבענדיג, אז מען וועט איהם נישט גלויבען, ווען ער וועט זיך אזוי פערטיידיגען, האט בעשלאסען פערניכטען דעם טויטען קערפער פון דער פרוי. ער האט דעם קערפער צוהאקט אויף שטיקער, האט דעם קאפ בעהאלטען אונטער דער פאדלאגע פון שטאל. די שטיקער פון צוהאקטען קערפער האט ער צעווארפען אין פערשידענע ערטער אויסער דער שטאט, אז ער זאל האבען בעגאנגען א מארד, דאס לייקענט ער קאטעגאריש. ווידער דער פאטער האט שוין נאך'ן מודה זיין זיך פון זוהן ערקלערט, אז ער ווייס גארנישט פון דער גאנצער זאך. אז איהם איז גארנישט בעקאנט וועגען די בעציהונגען צווישען זיין זוהן און מארטא'ן, און אז דער זוהן האט איהם גארנישט דערצעהלט אויך דאן, ווען אין דער שטאט האט מען שוין גערעדט וועגען די געפונענע שטיקער מענשליכען פלייש.

לויט די אנווייזונגען פון יונגען מייער האט די פאליציי גיך געפונען די בעזונדערע טיילען פון טויטען קערפער, אויך דער קאפ איז געפונען געווארען אין אנגעוויזענעם ארט. די עקספערטען זענען איצט פערנומען מיט דער פראגע, צי קאן מען לויט'ן קאפ פעסטשטעלען צי דא איז פארגעקומען א מארד אדער נישט, ביז איצט איז נישטא קיין בעשלוס וועגען דער פראגע.

ווען ביידע מייערס זענען ארעסטירט געווארען, האבען די היטלעראווצעס גענומען אפען פערשפרייטען די ווערסיע וועגען א ריטועלען מארד, זיי האבען ארויסגעהאנגען אין די גאסען פלאקאטען מיט די בילדער, פון די ביידע מייערס און מיט צושריפטען: „אט דאס זענען וועהלערס פון הינדענבורג'ן".

פאדערבארן איז אנ'אלטע קאטאלישע שטאט מיט אנ'ערך פינף-און-צוואנציג טויזענד איינוואוינער. אין דער שטאט איז אמאל געווען א קאטאלישער אוניווערזיטעט, אויך איצט איז דארט פערהאן א קאטאלישע שולע פאר גייסטליכע. דארט וואוינט דער קאטאלישער בישאף. דער איינפלוס פון דער קאטאלישער גייסטליכקייט איז דארט זעהר שטארק, עס איז אויסגעקומען אנצונעהמען ענערגישע מיטלען געגען דער אגיטאציע פון די היטלערלייט, כדי נישט צו דערלאזען צו קיין עקסצעסען. די קאטאלישע פרעסע האט אפילו געשריבען, אז קיין ריטועלע מארדען זענען יודען קיינמאל נישט בעגאנגען, אז אזא פערברעכען איז אין ווידערשפרוך צו דער רעליגיעזער וועלט-אנשויאונג פון די יודען. אז די פויבסטען זענען נישט איינמאל ארויסגעטראטען געגען די בלוט-בלבולים א.א.וו. אבער אויפ'ן פראטעסט פון איינינע בלעטער געגען דער פערברעכערישער אגיטאציע פון די נאציאנאל-סאציאליסטען אין צוזאמענהאנג מיט דעם ארעסט פון די מייערס האבען די היטלעראווצעס געענטפערט אז די צייטונגען זענען אונטערגעקויפט פון יודען און ווען מען האט אין דער ארטיגער פרעסע צוליב דער טובה פון דער אויספארשונג בכלל אויפגעהערט צו שרייבען וועגען דעם ענין, האבען די היטלערלייט בעשולדיגט די גאנצע פרעסע אז זי האט בעקומען געלד פון יודען.

אלע בעמיהונגען פון דער אויספארשונגס-מאכט זענען איצט געווענדעט אויף אויפצוקלערען די פראגע וועגען טויט פון מארטא קאספאר, ביז איצט איז דאס נאך נישט געלונגען.

ט. ס.

דער קאמף ארום עטאטיזם

רעגירונג — פאר עטאטיזם, די ווירטשאפט — געגען

די ענדעקישע „גאזעטא ווארשאווסקא" שרייבט אונטער די לאיאלקייט לגבי דער רעגירונג, וואס האט געהערשט אויפ'ן צוזאמענפאהר פון די ווירטשאפטליכע ספערען, וועלכער איז יענע וואך פארגעקומען אין ווארשא, אבער דאך איז נישט געלונגען אויסצומיידען די פרינציפיעלע חלוקי דעות, וואס הערשען צווישען די געוויסע פארשטעהער פון סאנאציע לאגער מיט זייערע ווירטשאפטליכע טענדענצען און די פערטרעטער פון דער ווירטשאפט. דער הויפט-פונקט, וואס צוטיילט די ביידע כוחות, איז די בעציהונג צום עטאטיזם, צו דער איינגערענץ פון דער מלוכה אין ווירטשאפטליכען לעבען. דאס בלאט שרייבט: דעם צוזאמענפאהר האט מען אנגערופען ווירטשאפטליכער סיים. דאס איז געווען זעהר א העפליכער סיים. מען האט נישט אנגענומען איינינע צוגעגרייטע רעזאלוציעס, ווייל זיי זענען נישט פריהער אפראבירט געווארען דורך דער רעגירונג, איינינע רעדעס זענען פריהער פרייוויליג איבערגעגעבען געווארען דער רעגירונג צו צענזורירען. דער דאזיגער סיים האט אנגענומען א רייה רעזאלוציעס, וואס זענען געווידמעט אונזער ווירטשאפטליכער פאליטיק און די פרינציפען פון אונזער עקאנאמישער און פינאנציעלער פאליטיק. נישט קוקענדיג דערויף, וואס פון די רעזאלוציעס האט מען בעזייטיגט אלצדינג, וואס וואלט געקאנט רייצען די רעגירונגס-ספערען, וואס דא און דארט האט מען די בעשלוסען בעצירט מיט קאמפלימענטען אויף זייער אדרעס, נישט קוקענדיג אויף דעם אלעמען, האבען די בעשלוסען נישט ארויסגערופען קיין ענטוזיאזם ביי דער רעגירענדער גרופע. די צומייסטענס אפיציעלע פרעסע ווידמעט דעם צוזאמענפאהר פערהעלטנישמעסיג ווייניג אויפמערקזאמקייט.

פארוואס איז עס אזוי? די דאזיגע קאלטקייט איז נישט ארויסגערופען געווארען דורך עפעס פאראיבערגעהענדיגע אומשטאנדען, טאקטישע טעמים אדער פערזענליכע מאטיווען. די בעראטונגען פון די ווירטשאפטליכע ספערען זענען קודם כל געוועזן א פראטעסט געגען עטאטיזם אין זיינע פערשידענע פארמען, אנ'ענטשיידענער און בולט'ער פראטעסט. מיר האבען נישט איינמאל געהערט ווי דער אדער יענער פארשטעהער פון דער רעגירונג האט פערלייקענט דעם עטאטיזם. אבער אויב ער האט דאס געזאגט אויפריכטיג, האט זיין שטים נישט געהאט קיין דעצידירענדע בעדייטונג, אדער דאס איז געזאגט געווארען פשוט פאר דער גאלעריע.

אין לאגער פון דער רעגירונג זענען פאראן עטאטיסטען און געגנער פון עטאטיזם, ווייל איבעריגענס קאן מען אין דאזיגען ווארצנהויז געפינען אלע מעגליכע איבערצייגונגען. אבער די יסודות, אויף וועלכע דער דאזיגער לאגער שפארט זיך אן, פיהרט ממש סטיכיש צום עטאטיזם! דער עטאטיזם שטאמט ארויס פון דעם בעגריף שטארקע רעגירונג וואס דאס בעדייט אין דער פראקטיק „אלצדינג פאר דער מלוכה", אלצדינג מוז פון דער מלוכה קאנטראלירט ווערען... די פארשטעהער פון דער גרויסער אינדוסטרי, וואס ארבייטען מיט מיט דער רעגירונג, שרייען אויף איהר אדרעס: רייסט איין מיט'ן עטאטיזם: אבער דער דאזיגער רוף, איבערזעצט אין א רעאלע שפראך, בעדייט פשוט אנ'אפעל אויפ'ן אדרעס פון דער רעגירונג: גענוג אייך אוועק.

דער קאמף געגען האנדעל מיט פרויען און קינדער

אנטייל פון יודען אין דער ארבייט פון פעלקער-בונד

די טעג האבען זיך אין גענף אנגעהויבען די זיצונגען פון דעם קאמיטעט, וועלכער איז ספעציעל בעאויפטראגט דורכ'ן פעלקערבונד זיך צו פערנעהמען מיט די פראגען בנוגע דעם פרויען- און קינדער-האנדעל. דער קאמיטעט בעשטייט זייט 1922 און קלייבט זיך דא איין יאהר אויס צוזאמען. דער קאמף, וועלכען דער קאמיטעט פיהרט אן געגען דעם פרויען-האנדעל האט אויך פאר אונז יודען א דירעקטע שייכות און חשיבות, ווייל עס איז קיין סוד נישט, אז יודען זענען בעוונותינו הרבים פערטראטען צווישען די פרויען-הענדלער; יודישע פרויען און מיידלעך זענען נישט זעלטען די אומגליקליכע קרבנות פון דעם דאזיגען נידריגען און שמוציגען מסחר.

בשעת דער פעלקערבונד האט 1921 אנגענומען די החלטה צו גרינדען א בארעטענדע קאמיטע, וועלכע זאל זיך ספעציעל פערנעהמען מיט'ן שוץ פון פרויען און קינדער, האט ער צוגלייך בעשלאסען צוצוציהען צו די ארבייטען פון דער דאזיגער קאמיסיע א חוץ רעגירונגס-פערטרעטער אויך פארשטייער פון די איינפלוסרייכסטע פריוואטע ארגאניזאציעס, וועלכע האבען זיך קונה שם געווען דורך זייער טעטיגקייט אויפ'ן דאזיגען געביט. צווישען די ווייניגע איינגעלאדענע איז אויך געווען די לאנדאנער יודישע געזעלשאפט, און אזוי ארום בעטייליגט זי זיך פון ערשטען טאג אן אין אלע זיצונגען פון דעם קאמיטעט. זי איז במשך פון די אלע יאהרען פערטראטען אין גענף דורך איהר טיכטיגען און פערדינסטפולען גענעראל-סעקרעטאר ה' ש. כהן.

די יודישע מיטארבייט אין פעלקערבונד-קאמיטעט האט זיך ארויסגעוויזען פון זעהר א גרויסען פראקטישען נוצען און א סך מיטגעהאלפען די יודישע ארגאניזאציעס אין זייערע בעמיהונגען צו בעשיצען די יודישע פרויען און מיידלעך פון די געפאהרען, וועלכע לויערן זיי מצד די הענדלער מיט לעבעדיגער סחורה. אין א רייה לענדער, ווי פוילען, רומעניען, פראנקרייך און אנדערע, עקזיסטירען היינט צו טאג יודישע פעראיינען צום קאמף מיט פרויען-האנדעל, און עס גרייט זיך אצינד צו זייער פעראייניגונג צו א יודישען וועלט-פערבאנד אונטער דער לייטונג פון דער לאנדאנער געזעלשאפט אלס צענטראלע. אין זייער לאקאלער טאג-טעגליכער ארבייט מוזען די יודישע געזעלשאפטען זעהר אפט אנקומען צו הילף פון זייערע רעגירונגען, פאליציי, האפען-אינספעקטארען א. א. וו. און עס איז קיין ספק נישט, אז דער פאקט, וואס א יודישער פערטרעטער זיצט אין גענפער קאמיטעט, דערלייכטערט זיי זעהר אפט צו בעקומען די נויטיגע אונטערשטיצונג.

עס קומט אויך אמאל פאר, אז אין די בעראטונגען פונ'ם קאמיטעט גופא שווימען ארויף פראגען, וועלכע האבען א שייכות צו יודען. אזוי האט צום ביישפיל מיט צוויי יאהר צוריק דער

(ווייטער זעה 5-טע זייט)

ספארט-בעוועגונג

יודען וועלען פערלירען די מייסטער-שאפט אין שווער אטלעטישען ספארט

געשפרעך מיט שטערנען און וויינגארטענען, וועלכע זענען צוריק געקומען פון דער מכביהדע

אונזער ידיעה אין דער ספארט-בייל‍אגע פון דער פערגאנגענער וואך וועגען דעם, אז די פוילישע מייסטער אין געוויכט - הויבען וויינגא‍רטען און שטערן האבען איבגאנצען אויפגעהערט צו טרייבען דעם דאזיגען ספארט, האט געמאכט א גרויסען רושם אין די יודישע ספארט-קרייזען. די פוילישע מייסטער זענען זייט לאנגע יאהרען אין דעם דאזיגען ספארט געווען מינץ, וויינגארטען און שטערן. מינץ איז איצט געבליבען אין פאלעסטינע און וועגען וויינגארטען און שטערן איז דערווייל אויך נישטא וואס צו רעדען, ס'קומט אלזא אויס, אז די יודען וועלען פערלירען די מייסטערשאפט אין דעם דאזיגען איינציגען ספארט-געביט.

כדי צו קאנטראלירען אויף וויפיל די דאזיגע קלאנגען שטימען מיט דער ווירקליכקייט האט זיך אונזער מיטארבייטער געווענדעט צו וויינגארטען און שטערנען, אז זיי זאלען זיך אליין ארויסזאגען וועגען דעם דאזיגען ענין, אונזער געשפרעך איז געפיהרט געווארען ריין זאכליך.

— ביידע בעקאנטע קעמפער האבען אויף אלע אונזערע פראגען געענטפערט איינשטימיג און סאליד‍אריש.

— צי זענען אמת די קלאנגען, אז איהר הערט אויף צו בעטרייבען דעם אטלעטישען ספארט.

— ס'איז פולשטענדיג אמת, האבען זיי געענטפערט

— ס'דערנעהנטערען זיך דאך די פוילישע מייסטערשאפטען אין קאטאוויץ, צי וועט איהר נישט זיין דארט פערטרעטען און וועט זיך לאזען ארויס-רייסען די מייסטערשאפט, וועלכע איהר האלט שוין אזוי לאנג

— יא לריידער איז עס אזוי, מיר וועלען קיין קאטאוויץ שוין נישט פאהרען

— אפשר וואלט איהר געקענט מיר גענוי פ"ער-ציזירען די מאטיוועז וואס האבען אייך געפיהרט צו אזא שריט

— ווי מיר זאלען דאס נישט בעדויערען, ווארען מ'ר דאך אראפ פון זיך די פעראנטווארטליכקייט פון אונזער שריט, די שולד טראגען אנדערע און בעמליך, די וואס האבען ארגאניזירט די פוילישע ספארט-עקספעדיציע צו דער מכביה'דע. מיר וואל-טען קודם כל געוואלט, אז מיר זאלען נישט שלעכט פערשטאנען ווערען, מיר זענען צוריקגעקומען פון ארץ-ישראל ענטציקט פון אלעם וואס מיר האבען אין לאנד געזעהען, מיר זענען אפגעפרישט געווא-רען, מיר זענען פול מיט ליבע פאר דער ארץ-ישראלדיגער „מכבי"-ארגאניזאציע, אבער דאס קע-נען מיר נישט זאגען וועגען דעם, ווי אזוי מיר זע-נען בעהאנדעלט געווארען דורך דער לייטונג פון דער פוילישער עקספעדיציע.

— אפשר וועט איהר אונז גענויער דערצעה-לען וועגען דעם

— מיר זענען געפאהרען 3 שווער-אטלעטען מינץ, שטערן און וויינגארטען, אזעלכע אטלעטען וואס זייערע לייסטונגען דערגעהען צום וועלט-רעקארד, ווען דער וועלט-רעקארד אין וויינגארטענס וואג בעטרעפט 280 קילא, האט וויינגארטען גאנץ לייכט געמאכט 267 קילא. מיר האבען דעריבער גע-רעכענט, אז מען וועט אונז בעטראכטען אזוי ווי אונזער בעשיידענער ווערט איז, צום סוף איז גע-קומען די ענטוישונג, מיר זענען אינגאנצען אויף דער מכביהדע נישט אויפגעטרעטען

— פארוואס?

— ס'איז לעכערליך צו זאגען, אבער נאר דערפאר וואס די לייטונג האט קיין שטאנג צו הויבען נישט געהאט צוגעגרייט. דער לייטער פון דער עגיפטישער עקספעדיציע האט געוואלט ברענגען א פארשריפטליכע שטאנג פון עגיפטען, די פויל-שע לייטונג האט דאס אבער געגעשעצט און אזוי איז אוועק די צייט און אונזערע פונקטען, וועלכע מיר וואלטען זיך געוואונען זענען נישט צוגערע-כענט געווארען צו אונזערע לייסטונגען. דאס איז נישט אלץ, מ'האט זיך בכלל אויף אונז נישט אומגעקוקט, הגם איינער פון אונזערע אטלעטען איז אויפ'ן וועג קראנק געווען, קיין איין עקספעדי-ציע איז נישט אזוי שלעכט ארגאניזירט געווען ווי די פוילישע

— איז דאס אייער פעסטער בעשלוס האבען מיר געשטעלט די לעצטע פראגע

— ליידער, נאר אנדערש וועט שוין נישט ווערען.

נעכטיגער ספארט-טאג אין בערלין

לינקס: דער איטאליענער נוואלארי האט געשלאגען רעקארד אין אויטא-געיעגען
רעכטס: מייסטערשאפטס-מעטש אין בערלין.

ריגבי-מאטש פראנקרייך — דייטשלאנד האט זיך פערענדיגט מיט א זיג פון פראנקרייך

דער סוף-קאמף פון בערלינער רינג-קאמף-טורניר

דער שווייצארער גרינשטיין האט בעזיגט דעם דייטש אהרענס.

פוסבאל אין לאדז

ל.ט.ס.ג. — הכח 0:5 (0:0)

א שווערע מפלה האט געליטען די יודישע מאנשאפט. נאך שווערער איז די מפלה געווען צו-ליב דעם, וואס זי איז געווען א פערדינטע. אויב „הכח" האט זיך אין דער ערשטער העלפט בעהאל-טען פערהעלטנישמעסיג גוט און האט נישט פער-לוירען קיין טויערען, איז דאס אויך נישט צוצו-שרייבען איהר פערטיידיגען און גוטען שפילען.

די „הכח"-מאנשאפט, שטעלט זיך ארויס האט אונגעהויערע פעהלערען. זי הינקט אונטער אין יעדער ליניע, און אויב מ'האט זיך בעקענט פול-שטענדיג פערלאזען אויפ'ן טויערמאן ראפאפארט, האט ער ביים דערמאנטען מעטש אויך אינגאנצען ענטוישט. ער האט פערשולדיגט גאנצע 2 טויערען.

דערביי מוז מען אבער אויך פון דער צווי-טער זייט זאגען, אז ל.ט.ס.ג. דיספאנירט איצט מיט א זעהר גוטער מאנשאפט, וואס פערזיכערט איהר ווידער אמאל די מייסטערשאפט אין „א"-קלאס. זי האט א פראקטיגע פערטיידיגונג און א הילפס-ליניע, וועלכע גיבען דעם כאראקטער פון שפילען.

„הכח" האט נישט איצט קיין איין פולווער-טיגען אנגרייפער. פרעסער איז נישט אין דער פארם, קרייצער איז שוואך, סעגאל איז מיד. א רעכטער לויפער פעהלט אינגאנצען און די פער-טיידיגונג איז נישט קיין זיכערע. די מפלה מיט ל.ט.ס.ג. צו וועלכער ס'האבען זיך צוגעקוקט א עולם פון 5 טויזענד מענשען, וועלען אפשר בעוועגען די לייטונג א טראכט צו טון וועגען די קאנסעקווענצען און וועגען די פאלגען. דעם רע-זולטאט טאר מען נישט האלטען פאר קיין צופאל, נאר אן אפשפיגלונג, אפשר גישט אין דער דאזי-גער פערהעלטניש, צווישען ביידע מאנשאפטען.

ריכטער — ה' פיאטראווסקי.

ווימא — וו. ק. ס. 1:2

נישט קוקענדיג וואס די מיליטערישע מאנ-שאפט איז פערשטארקט געווארען מיט סטאלאר-סקין און לענארטן, האט זי זיך דאך נישט געקענט אקעגענשטעלען דעם יונגסטען „א"-קלאס-מאנשאפט „ווימא" און האט דעם מעטש פערלוירען אין דער פערהעלטניש 1:2.

טוריסטען — ס. ק. ס. 0:5

„סטזשעלעצקי, וועלכער האט געפיהרט אין דער מייסטערשאפטס-טאבעלע האט נעכטען גע-ליטען די ערשטע שווערע מפלה פון די „טוריס-טען", וועלכע האבען סיי-ווי-סיי פערלוירען די שאנסען אויף דער מייסטערשאפט.

ל.ק.ס. I — פ.ט.צ. 1:4

די רעזערוו-מאנשאפט פון ל.ק.ס. האט גע-שלאגען די פאביאניצער פ.ט.צ. מיט 1:4. זעהט אויס, או היי-יאהר וועט דער צווייטער פאביאני-צער מאנשאפט ארויספאלען פון „א"-קלאס.

מייסטערשאפט פון „ב"-קלאס

מכבי — י.ק.פ. 2:0

די יודישע מאנשאפט האט נאך א שעהנעם קאמף בעזיגט די שטארקע י.ק.פ. מיט 2:0. די יודישע מאנשאפט האט די גרעסטע שאנסען צו דערגרייכען די מייסטערשאפט פון „ב"-קלאס.

ספארט-שפילען

קארב-באל אין „ב"-קלאס פאר פרויען

הכח — טריומף 6:2

מכבי — גייער 16:0

„מארגענשטערן" גרייט זיך צום זומער-פעסט

לויט דעם מוסטער פון יעדען יאהר גרייט שוין צו דער „מארגענשטערן" דעם גרויסען זו-מער טורן-פעסט, וועלכער וועט פארקומען אין חודש יוני. כדי, ווי געהעריג דורכצופיהרען די פעסט-ארבייט איז געשאפען געווארען א פעסט-קאמיטעט, אין וועלכען עס געהען אריין די פער-וואלטונג פון „מארגענשטערן", דער אינסטרוקטא-רען-קאלעגיום, קולטור און טוריסטיק-סעקציע און די לייטונגען פון אלע אנדערע סעקציעס.

דער פעסט-קאמיטעט פיהרט אן מיט דער גאנצער פארבערייטונגס-ארבייט צו דער גרויסער מארגענשטערן ספארט-אימפרעזע. א חוץ מזה פיהרט זיין איבונגס-ארבייט דער אינסטרוקטארען-קאלעגיום, וועלכער גרייט צו פרעכטיגע גימנאסטישע נומערן, וואס וועלען זיין א נייעס אין לאדז.

דער פראנצויז קארטאנעט

האט געשלאגען א נייעם וועלט-רעקארד אין 200-מעטער ברוסט-שווימען.

צו פוס איבער'ן וואסער

דער נייער ספארט פון וואסער-סקי.

וואס ציפערן דערציילען

(בריף פון ארץ-ישראל)

לכתחילה, ווען ס'האָבען זיך אָנגעהויבען די פאָרבערייטונגען צו די פורים-פייערונגען און צו דער מכביאַדע אין תל־אביב, האָבען זיי אַרויסגערופען אַ געגנערשאַפט מצד געוויסע יודישע קרייזען פרומע יודען האָבען מורא געהאַט פאַר צו פיל לוסטיגקייט און אַביסעל נישט־אַנשטענדיגקייט, וואָס קענען פאָרקומען ביי אַזעלכע עפענטליכע דע מאָנסטראַציע־פייערונגען. די מכביאַדע ווידער האָט אַרויסגערופען אַנ'אַנדער מין געגנערשאַפט: מען האָט מורא געהאַט פאַר אַנ'אויפרעגונג אין די אַראַבער־קרייזען.

דער קאַרנאַוואַל מיט דער מכביאַדע זענען שוין גליקליך פערביי, צוויי „סדרות" זענען געגאַנגען היי יאָהר צוזאַמען, און דער פועל־יוצא איז — גרויס צופרידענקייט, און קיינער האָט זיך נישט צו בעקלאָגען נישט אויף די פורים־פייערונגען און נישט אויף דער מכביאַדע. אַ חוץ דעם „קול ישראל" איז נישטאָ קיינער, נישט צווישען דעם צושטענדיגען ישוב און נישט צווישען צאָהלרייכע טוריסטען, וואָס זאָל בעהויפטען אַז ביי די פורים־פייערונגען זאָל געווען פאָרקומען, חלילה, עפּעס אונאַנשטענדיגעס. און נאָך מעהר, אויך די מיטגלידער פון דער „אַגודה"־עקסקורסיע מיט'ן רעדאַקטאָר פונ'ם „פראַנקפורטער איזראַעליט" בראש, האָבען בייגעוואוינט די פורים־פייערונגען און דערפון גרויס הנאה געהאַט. און ווירקליך: די שמחה־פורים האָט אַרויסגערופען ביי אַ סך טוריסטען טרעהרען פון פרייד און אויף זיי געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק. פערהאַן אַ סך טוריסטען, וואָס נאָך די פורים־פייערונגען און דער מכביאַדע האָבען זיי בעשלאָסען אָנצווענדען אַלע מעגליכקייטען, בכדי צו פערבלייבען אַלס שטענדיגע תושבים אין ארץ־ישראל.

די מכביאַדע איז אויך אַריבער בשלום אָהן שטערונגען מצד די אַראַבישע געגנער. די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער מכביאַדע האָבען איינגעלאַדען אויך אַראַבישע ספּאָרט־קלובען און האָבען זיך בעמיהט מיט אַלע מעגליכקייטען זיי צו בעוועגען, זיי זאָלען זיך אויך בעטייליגען אין די גרויסע ספּאָרט פייערונגען, מען קען דערפאַר נישט רעדען וועגען אויפרעגונג ביי די אַראַבער. אַבער פון דער אַנדער זייט קען מען אויך נישט פערלאַנגען פון דעם יודישען ישוב אין לאַנד און פון דער יודישער יוגענד אויך גאָר דער וועלט זיי זאָלען אונטערברעכען זייער טעטיגקייט, בלויז דערפאַר ווייל עס זענען פערהאַן אַראַבער, וואָס וואָלטען דאָס גערן פערלאַנגט. די מכביאַדע האָט געוועקט ביי אַלע יודען גרויס בעגייסטערונג פאַר א"י־ישראל און זיין אויפבוי, וואָס אַנבעלאַנגט די אַראַבישע פיהרער — זיי זענען נישט צופרידען נישט בלויז פון דער מכביאַדע, נאָר בכלל נישט פון קיין שום יודישער טעטיגקייט. וואָלטען מיר זיך ווען רעכענען מיט דעם, וואָס זיי ווילען אָדער ווילען נישט, — טאָ וואָלטען מיר נישט געדאַרפט אָרגאַניזירען אַפילו נישט די אויסשטעלונג און דעם מזרח־יריד.

די אויסשטעלונג איז אַ סדרה פאַר זיך. אויף דער אויסשטעלונג ווערט אָפּגעגעבען אַ דין־וחשבון דורך דיאַגראַמען און ציפערן, וואָס און וויפיל איז ביז איצט געטון געוואָרען פאַר'ן אויפבוי פון לאַנד און פאַר דער נאַציאָנאַלער אויפלעבונג פון יודישען פאָלק.

און די דיאַגראַמעס דערציילען. מיט 20 יאָהר צוריק זענען אין תל־אַביב געווען בסך הכל 65 הייזער, וואָס זענען אויפגעבויט געוואָרען מיט הילף פון אַנ'הלוואָה מצד דעם קרן קימת. היינט האָט תל־אביב איבער 4000 הייזער און 45,000 איינוואוינער מיט פאַבריקען וואָס עס זענען אין זיי בעשעפטיגט איבער צעהן טויזענד אַרבייטער, שולען און שולעס, שפּיטעלער און פערשידענע קולטורעלע און געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס.

נאָך אַ דיאַגראַמע. מיט צוועלף יאָהר צוריק האָט דער באָדען־בעזיץ פון קרן קימת אי ארץ־ישראל בעטראָפען נישט מעהר ווי 21.000 דונאַם, היינט פערמאָגט דער קרן קימת קיילעכדיגע 314000 דונאַם אַ גרויסען טייל פון עמק יזרעאל גרויסע שטחים אין יהודה און שומרון, וואָס טויגען פאַר פרדס'ים־פלאַנצונגען און 33,000 דונאַם באָדען אין מפרץ־חיפה, וואָס האָבען פאַר זיך אַ גרויסע עקאָנאָמישע צוקונפט. אויסער דעם בעזיצט דער קרן קימת אַ סך באָדען אין שטעט וואו ס'זענען אויפגעבויט געוואָרען נייע וואוין־קוואַרטאַלען. דער קרן־קימת קען אָנווייזען נישט בלויז אויף גרויסע באָדען־שטחים, ער בעזיצט אויך גרויסע וועלדער און האָט פערפלאַנצט ביז איצט ביי 1.250,000 בוימער אויף אַ שטח פון איבער 6000 דונאַם, ער האָט אויך אויסגעטרוקענט זומפּען און געזונד געמאַכט 160.000 דונאַם באָדען, אויף וועלכע עס געפינען זיך איצט בליהענדע ישובים.

אויך די דיאַגראַמעס פון אַנדערע נאַציאָנאַלע אינסטיטוציעס ווי אויך פון פּריוואַטע אונטערנעהמערס דערציילען אונז פיל. מען זעהט, ווי פיל עס איז שוין אויפגעטון געוואָרען טראָץ שווערע בעדינגונגען, און מען קען דערפון אַרויסלערנען, ווי פיל מעהר מען וואָלט נאָך געקאָנט אויפטון, ווען עס זאָל נאָר זיין דער גוטער ווילען, דער וועג איז שוין איצט אויסגעטראָטען, רבי־געלד האָבען שוין בעצאָהלט די ערשטע פּיאָנערען, סיי פון דער קאָלאָניזאַציע, סיי פון דער אינדוסטריע, און אַנדערע אונטערנעהמונגען. פאַר די איצטיגע עולים איז עס שוין פיל לייכטער, זיי וועלען שוין געפינען אַנ'אויסגעפּרובירטען און פּראַקטיקירטען ישוב, מיט וועמען זיי קאָנען זיך בעראַטען, און וועלכער האָט שוין אַ סך צוגעגרייט, און קען אַ סך העלפען. און טראָץ די פערשיעדענע שוועריגקייטען איז שוין היינט ארץ־ישראל אַ רעטונגס־פּונקט פאַר אַ סך טויזענדער יודען, וואָס האָבען נאָך נישט פערלוירען אַלע מעגליכקייטען זיך אַרויסצורייסען פון די גלות־לעבער און זיך איינצוואַרצלען אין אונזער היסטאָרישן פאָטערלאַנד.

איש ירושלים.

פאַר'ן געריכט, וואו עס קומט פאָר דער פּראָצעס געגען די פּראָטעסטאַנטען, וועלכע האָבען זיך געהאַט צונויפגעשטויסען אין דער דאַרטמונדער טורמע אין ענגלאַנד.

קאמף געגען האנדעל מיט פרויען און קינדער

(ענדע פון דער 3־טער זייט)

בעלגישער רעגירונגס-פאָרשטעהער, דער מיניסטער קאַרטאָן-דע-וויאַר אויפגעהויבען דאָרט די פראַגע וועגען דער „שטילער חופה" און אויפגעוויזען אויף די געפאַהרען, וועלכע זי שטעלט מיט זיך פאָר, גראַד פון שטאַנדפּונקט פון דעם שוץ פון די מיידלעך. נאָר א דאַנק דער אַנוועזענהייט פון אַ יודישען פערטרעטער אין קאָמיטעט איז מעגליך געווען צו געבען אויפ'ן אָרט די קאָמיטעט-מיטגלידער אַלע נויטיגע אינפאָרמאַציעס און אויפקלערונגען בנוגע די יודישע חתונה-דינים.

ווי יעדעס יאָהר האָט אויך היינטיגעס יאָהר די לאַנדאָנער יודישע געזעלשאַפט צוגעשטעלט דעם פעלקער-בונד אַ בעריכט וועגען איהר טעטיקייט פאַר'ן פערגאַנגענעם יאָהר, וועלכער איז צוזאמען מיט די בעריכטען פון די אַנדערע פּריוואַטע פילאַנטראָפּישע געזעלשאַפטען פערטיילט געוואָרען צווישען די מיטגלידער פון קאָמיטעט. דער בעריכט בעטאָנט, אַז צוליב'ן עקאָנאָמישען קריזיס האָט זיך די געזעלשאַפט אָנגעשטויסען אויף געוויסע שוועריגקייטען, עס איז איהר אָרבייט דאָך געלונגען צו דערהאַלטען איהר טעטיגקייט אין די פריהערדיגע ראַמען. דער בעריכט ווייזט דאָ אויף, אַז, נאָכדעם ווי די אַרגענטינער באַנדע „צבי מגדל" איז ליקווידירט געוואָרען, איז אין בוענאָס-איירעס נישט רעגיסטרירט געוואָרען קיין איין איינציגער פאַל פון האַנדעל מיט אַ יודיש מיידעל. אויך פון מאָנטעווידעאָ און ריאָ-דע-זשאַניירא זענען דערהאַלטען געוואָרען ידיעות, אַז פאַר דעם פערגאַנגענעם יאָהר איז אַלץ פערביי רוהיג. דער בעריכט דערציילט דאַגעגען וועגען אַ יודיש מיידעל, וועלכע איז געבראַכט געוואָרען קיין אַרגענטינע פון איהר אייגענער מוטער, וואָס האָט דאָרט אַ שאַנדהויז. א דאַנק אָבער דער רעכטצייטיגער אינטערווענץ פון די אינספּעקטאָרען פון דער געזעלשאַפט אין בוענאָס איירעס, איז געלונגען אויפצודעקען די זאַך און צו ראַטעווען דאָס אָרימע מיידעל.

אין דער דערעפנונג-זיצונג פון דער איצטיגער סעסיע האָט דער סעקרעטאַריאַט פון פעלקער-בונד מיטגעטיילט דעם קאָמיטעט, אַז קיין נעגף איז די טעג צוריקגעקומען די קאָמיסיע, וועלכע איז אין יאָהר 1930 געשיקט געוואָרען קיין אַזיע כדי אויסצופאָרשען דאָרט די לאַגע פון פּראָסטיטוציע און פרויען-האַנדעל. די קאָמיסיע האָט אויך בעזוכט ארץ-ישראל און אין איהר בעריכט, וועלכען זי וועט פאָרלייגען דעם פעלקער.בונד-ראַט, וועלען זיך געפינען אויף אַזאַ אופן אויך די רעזולטאַטען פון איהרע אונטערזוכונגען אין ארץ-ישראל. אגב, אין דערוועלביגער זיצונג איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז לויט אַ מעלדונג פון דער בריטישער רעגירונג איז איצינד אויך אויף א"י חל די קאָנווענציע פון 1921, וואָס לייגט אַרויף אויף די מדינות א התחייבות בנוגע דעם שוץ פון די פרויען.

נ. פ.

די נייע דינסט

ערצעהלונג (נאך פראנצויזיש)

פון ב. פערלמאן

מאָריס האָט פערענדיגט טרינקען די קאַפע, ערענדיג אַלץ מיט זיין געוועהנליכער ברייטקייט עגען אומוויכטיגע זאַכען. זיין פרוי, סטעלא, איז געזעסען אַנטקעגען איהם און האָט אויסגעהערט מיט אַ האַלבען אויער די זעלבסט־צופרידענע פלוידעריי.

ער האָט אַריינגעגאָסען אין זיך אַ זגלאָז וואַסער און זי האָט אויפגעהויבען פון טיש.

— אַ גוטען טאָג, סטעלא, — האָט ער געזאָגט, — ווייסט דאָך, צו מיטאָג, ביי טאָג וועל איך היינט נישט קומען.

— איך ווייס, — האָט די פרוי געענטפערט, — קומסט ערשט אין אָוענד.

זי האָט זיך אויך אויפגעהויבען צו בעגלייטען דעם מאַן צו דער טיר.

אַ הויכע און אַ בויגיגע, האָט זי יענעם פריה־מאָרגען אויסגעזעהען, זעהר שעהן אין איהר העל גרינעם קלייד און אין איהר פויל־וויגענדיגען, גראַציעזען גאַנג. ער האָט געשפּאַנט מיט זיינע שטענדיג־אייליגע טריט, אַ דאַרער, אַ נערוועזער, אַ קליינטשיקער, מיט גרויע האָר און גרויע קליידונ.

ווען זי האָט צוגעשלאָסען נאָ ךאיהם די טיר, איז זי אַריין צו זיך אין צימער. זי איז, קענטיג, געווען צופרידען, וואָס דער מאַן איז אַוועק און וועט נישט זיין אין דער היים ביז אין אָווענד.

דאָס יונגע ווייבעל האָט נישט ליב געהאַט דעם מאַן איהרען, וואָס מען האָט איהם געהאַט אַמאָל אַרויפגעצוואונגען אויף איהרע צוואַנציג מיידעלשע יאָהרען. איצט, נאָך לאַנגע אַכט יאָהר צוזאַמענלעבען, איז אַלץ אין דעם מענשען איהר געוואָרען שווער און נודנע: זיין גיהן, זיין שטעהן, זיין רעדען, זיין גאַנצער אויסזעהן, ער איז געווען צו אַלט פאַר איהר, — נישט אַזוי מיט די יאָהרען, ווי מיט זיין שטרענגקייט און שטייפקייט, מיט זיין עלטען האַבן; די גאַנצע דעה און דער באַלד־יאַניקייט.

[illegible] געווען גוט; צו זאָגען, אַז סטעלא האָט [illegible] פאַר [illegible]. זי איז געווען אַ פּראַקטיש ווייבעל [illegible] האָט

געוואוסט ווי אַזוי אָפּצושאַצען די מעלות, וואָס דער מאַן האָט פערמאָגט: ערשטענס איז ער געווען אַ גוטער פערדינער, וואָס דאָס, ווי אַלע ווייסען, איז די גרעסטע מעלה, אין אַ מאַן; און ווידער האָט ער געהאַט אַ ברייטע האַנד, — טאַקע נאָר פאַר איהר אַליין, אָבער דאָס איז איהר געווען גענוג, — און האָט נאָכגעגעבען אַלע איהרע קאַפּריזען. צוליב די מעלות זיינע, האָט זי איהם פערטראָגען מיט אַלע זיינע חסרונות. מיט זיין שאַרפען, פערביסענעם כאַראַקטער. אין אָנהויב האָט זי אַפילו יאָ געפּרובט איהם ווייזען, ווי אומאַנגענעהם ער איז איהר מיט אַלע זיינע געגג. שפּעטער אָבער איז זי געוואָרען שטילער און געמאַכט דעם אָנשטעל, אַז זי איז צופרידען מיט אַלץ... זינט די לעצטע צוויי יאָהר, האָט צווישען דעם נישט־גלייכען פּאָר־פאָלק געהערשט אַ שלום־בית, וואָס מען האָט נאָר געקענט מקנא זיין. אין יענער צייט, אַקוראַט מיט צוויי יאָהר צוריק, איז מיט סטעלאַן פאָרגעקומען עפּעס אַזוינס, וואָס האָט איהר אַריינגעגעבען אַ ניי לעבען; זי האָט זיך פּונאַנדערגעבליהט. איז געוואָרען יונגער, שעהנער און אויך רוהיגער.... פון דעמאָלט אָן פערלאַנגט זי מעהר גאָרנישט....

זי האָט געעפענט דאָס פענסטער פון איהר צימער. די פאָרהענגלעך האָבען געגומען פלאַטערען אין דעם וואַרימען פריהלינגדיגען ווינט, זי איז געשטאַנען אַ ווייל פערטראַכט. אַ גליקליכער שמייכעל האָט אויפגעלויכטען אויף איהרע ליפּען און זי האָט שטיל אַרויסגעזאָגט פאַר זיך:

— אָסקאַר.... הייגט.... היינט ביי־טאָג...

אין דעם מאָמענט האָט זי דערהערט הינטער זיך דער קעכינס בעקאַנטע טריט. זי האָט זיך אויסגעדרעהט צו איהר.

— מאַדאַם, — האָט די קעכין געזאָגט, — מען האָט צוגעשיקט פון דער ביוראָ אַ דינסט. זעהט אויס צו זיין אַ גאַנץ פיין מיידעל.

— גוט, זאָל זי אַריינקומען, — האָט [illegible] אַ זאָג געטון.

דאָס מיידעל איז אַריינגעקומען, זי איז געווען פון אַנ'אומבעשטימטען עלטער, מיט אַ פלאַכען פנים און אָרימלעך אין קליידונג.

סטעלא האָט געוואָרפען אויף איהר אַ בליק און האָט זיך אַ כאַפּ געטון; דער מיידעלס פנים האָט איהר אויסגעזעהען קענטליך....

„וואו האָב איך עס זי געזעהען"? — האָט זי זיך געפרעגט און האָט צונויפגעצויגען די ברעמען, וועלענדיג זיך דערמאָהנען.

נאָך די ערשטע פאַר פראַגעס האָט דאָס דינסט מיידעל הערלאַנגט סטעלאַן איהרע רעקאָמענדאַציעס.

די ערשטע רעקאָמענדאַציע האָט בעשטעטיגט, אַז פרייליין בעטי קלאָדער האָט ביז מיט אַ וואָך צוריק געדינט אַ גאַנץ יאָהר נאָכאַנאַנד ביי דער פאַמיליע ראַבין, וואָס האָט נאָר גוטס צו דערצעהלען וועגען איהר....

דאָ האָט סטעלא איבערגעריסען דאָס לייענען. די טיר פון ווילסען האָט זיך געעפענט מיט אַ קלאַפּ און זי האָט באַלד דערהערט אויף די טרעפּ דעם מאַנס איילינע טריט.

מאָריס איז אַריינגעלאָפען אין צימער אַ פערסאַפּעטער.

— איך האָב געמוזט זיך אומקערען צוריק. איך האָב פערגעסען בלאַנדעלס פאַפּירען, — האָט ער אַרויסגעזאָגט.

ער איז געבליבען שטעהן, ווען ער האָט דערזעהען פאַר זיך דאָס דינסט־מיידעל.

— אָ, אָ, אַ מיידעל פון דער ביוראָ.... לאָמיר טאַקע זעהן די רעקאָמענדאַציעס....

„אין אַלץ מוז ער זיך מישען", — האָט סטעלא אַ טראַכט געטון, אַנ'אומצופרידענע, — „אַלץ איז זיין עסק".

מאָריס האָט אַוועקגענומען די פּאַפּירען פון איהרע הענד און גענומען לייענען. ער האָט געלייענט און גערעדט:

— בעטי קלאָדער.... פיין.... אַ יאָהר אויף דעמזעלבען פּלאַץ.... און איהר זייט אַוועק נאָר דערפאַר, ווייל די בעלי־בתים האָבען פערלאָזען די שטאָט.... פיין.... פיין.... ווייטער... מעבלירטע צימערען „קלאָדאָמיר".... איהר האָט, הייסט עס, געדינט אין אַ הויז פון מעבלירטע צימערען?... אין אַ מין פּריוואַטען האָטעל?....

— יאָ, עס איז זעהר אַ פיין הויז... אין אַ פיינער געגענד.... עס וואוינען דאָרט זעהר פיינע

שטילע מענשען... איך האָב פערלאָזען דעם פּלאַץ, ווייל די אַרבייט איז געווען צו שווער פאַר מיר.... איך האָב געוואָלט בעסער זיין מיט אַ קליינער פאַמיליע....

מאָריס האָט בעטראַכט דאָס דינסט־מיידעל מיט אַ שאַרפען בליק.

— גוט, זעהר גוט, — האָט ער געזאָגט, — איהר געפעלט מיר. איך שטעל אייך אָן.

ער האָט איהר געזאָגט דעם פּרייז. וואָס ער איז גרייט צו צאָהלען. דאָס דינסט־מיידעל האָט צוגעשאָקעלט מיט'ן קאָפּ און איז אַוועק ברענגען איהרע זאַכען.

— אַ גאַנץ וואויל מיידעל, — האָט מאָריס געזאָגט זיין פרוי, ווען דאָס דינסט־מיידעל איז אַרויס, — אַנ'ערנסטע, אַ שטילע. איך גלויב, אַז מיר וועלען זיין מיט איהר צופרידען... אַ וואויל מיידעל.... איך האָב עס געזעהען פון דעם ערשטען בליק.... גוט.... איך מוז שוין לויפען.... אַ גוטען טאָג!

— אַ גוטען טאָג! — האָט סטעלא אַרויסגעמורמעלט..

זי האָט געהערט, ווי דער מאַן איז אַראָנטער פון די טרעפּ און האָט צוגעמאַכט נאָך זיך די טיר מיט אַ קלאַפּ.

זי האָט זיך אַרונטערגעלאָזען אין דער ווייכער שטול און איז געבליבען זיצען אַ דערשלאָגענע, מיט צורודערטע געפיהלען, די ווערטער: „מעבלירטע צימערען.... האָטעל קלאָדאָמיר"...... האָבען איהר מיטאַמאָל אַלץ קלאָר געמאַכט. זי האָט מיטאַמאָל זיך דערמאָנט מיט שרעק, וואו זי האָט געזעהען בעטי קלאָדער... אָדער וואו יענע האָט זי געזעהען...

„האָט זי מיך דערקענט"? — האָט זי זיך געשטעלט די פראַגע.

זי האָט געציטערט פאַר דער געפאַהר, וואָס האָט אַזוי אומגעריכט זיך אַריינגעריסען אין איהר שטילען, בעקוועמען גליקליכען לעבען....

זי האָט געפּלאַנט מיט דער קעכין, וואָס צו קאָכען אויף מיטאָג, זי האָט זיך איבערגעטון, זי האָט געפּרובט עסען, אָבער דער קאָפּ איז איהר נישט געווען דערביי. אַ שווער געפיהל האָט נאָכאַנאַנד געדריקט אויף איהר האַרצען. זי האָט אומגעדולדיג געקוקט אויפ'ן זייגער.

(סוף מאָרגען).

נייעסטע אַעראָפּלאַנען זעהען אויס ווי פויגלען

דער היינטיגער אַעראָפּלאַן איז ווייט נישט פאָלקאָם. ערפינדעט מען אַלע ווײַלע נייע אויסבעסערונגען. — אַנ׳אַעראָפּלאַן, וואָס קוקט אויס ווי א פויגעל מיט פליגלען און פעדערן. — אַנ׳אַעראָפּלאַן, וואָס לאָזט זיך אַרונטער, פליהענדיג פופציג מייל א שטונדע. — אַנדערע טשיקאַווע אַעראָפּלאַנען

מיט דעם היינטיגען אַעראָפּלאַן איז מען ווייט נישט צופרידען, ער איז נאָך ווייט נישט פאָלקאָם, פאַר פּראַקטישע צוועקען. מ׳קען אויף איהם נישט פיהרען קיין סך משא און אויך נישט גענוג מענשען, אַז ער זאָל קענען דינען פאַר קאָמערציעלע נוצען, אויך איז נאָך נישט אין גאַנצען זיכער צו מאַכען מיט איהם אַ דרייסטען פליה איבער אַ גרויסער שטרעקע ווי איבער׳ן אַטלאַנטישען אָדער פאַציפישען אָקעאַן.

אַלזאָ, זוכט מען צו ערפינדען נייע סאָרטען אַעראָפּלאַנען, וואָס זאָלען בעפרידיגען די דאָזיגע בעדערפענישען, און מען האָט שוין ערפונדען אַ סך נייע סאָרטען אַעראָפּלאַנען וועלכע זענען שוין אַ סך בעסער, הגם עס בלייבט נאָך צו זעהן, אויב זיי וועלען ווירקליך זיין אימשטאַנד צו בעזייטיגען די אויסגערעכענטע חסרונות פון דעם ביז־איצטיגען אַעראָפּלאַן.

די נייע סאָרטען אַעראָפּלאַנען זענען מעהר ענליך צו פויגלען, מיט פליגלען אַזוי ווי ביי אַ פויגעל. איינער האָט זאָגאַר געמאַכט אַנ׳אַעראָפּלאַן מיט פליגלען און פעדערן פונקט ווי אַ ביי אַ גרויסען רויב־פויגעל, און אַזוי ווי דער מענש איז דאָך טויזענט מאָל קליגער פון אַ פויגעל, זוכט מען עס צו מאַכען נאָך בעסער ווי די פויגעל; מען מאַכט די אַעראָפּלאַנען טאַקע מיט פליגלען ווי ביי אַ פויגעל, אָבער אָהן אַנ׳עק. דער עק איז אַנ׳איבעריגער, נישט נויטיגער געוויכט.

איבעריגע אומנויטיגע געוויכט איז די הויפּט צרה פון דעם היינטיגען אַעראָפּלאַן, ווערט ערקלערט. אַנשטאָט די איבעריגע געוויכט פון די אומנויטיגע טיילען אין דעם אַעראָפּלאַן וואָלט מען געקענט בעסער פיהרען משא, וואָס וואָלט אַריינגעטראָגען פּראָפיט, דערצו וואָלט דער אַעראָפּלאַן געפלויגען אַ סך שנעלער אָהן די דאָזיגע איבעריגע געוויכט, ווי דער עק און אַנדערע נישט־נויטיגע פּאָסטראָיקעס אין דעם אַעראָפּלאַן.

אַ סך מענשען אַרבייטען איצט אויף נייע סאָרטען אַעראָפּלאַנען.

אַנ׳אמת׳ער פויגעל־אַעראָפּלאַן איז איצט געמאַכט געוואָרען פון דעם קאַליפאָרניער ערפינדער ה. מאָנטגאָמערי. צוואַנציג יאָהר צייט האָט ער געשטודירט די געביי פון די פליגלען ביי די גרויסע פויגעל, און ער איז געקומען צום שלוס, אַז ביי געוויסע רויב־פויגעל, ווי דער אָזטער, דער בושעל און אַנדערע שפּילען די פעדערן אַ גרויסע ראָלע ביים פליהען זיי גיבען די פויגלען אַ מעגליכקייט צו האַלטען זיך שטונדען־לאַנג אין דער לופטען אָהן שום בעוועגונג, נישט אַרבייטענדיג מיט די פליגלען. זיי קענען אַזוי הענגען בעוועגלאָז אין דער לופטען אַפילו ווען אַ שטאַרקער ווינט בלאָזט.

די פעדערן ביי די גרויסע רויב־פויגעל זענען אַזוי געבויט און אַראַנזשירט, אַז זיי שאַפען א שטראָם לופט, וואָס הויבט דעם קערפער פון דעם פויגעל אין דער הויך און שטופט איהם פאָראויס, די פעדערן שאַפען אַ בעזונדער ווינט, וואָס דרעהט זיך אַרום דעם פויגעל, אַ מין לופט־צימער, וואָס ריגעלט אַרום דעם פויגעל, ווי אַ קאָלדרע, און שטויסט פון זיך אָפּ דעם שטאַרקען ווינט, וואָס קומט אָן פון דער ווייטענס־

ווי אַזוי דאָס ווערט געשאַפען, איז נישט גענוג קלאָר. מאָנטגאָמערי האָט אָבער געמאַכט פּראָבעס, וועלכע האָבען געוויזען, אַז זיין השערה איז ריכטיג ער האָט געטויטעט אַ גרויסען רויב־פויגעל, און האָט איהם אָנגעשטאָפּט, ער זאָל זיין ווי אין באַרמאַלען צושטאַנד מיט די פליגלען אויסגעשפּרייט און די פעדערן, אַזוי ווי ער איז געווען לעבעדיגערהייד, דאַן האָט ער אויף איהם אָנגעשטעלט אַ ווינט־מאַשין — אַ מאַשין וואָס מאַכט אַ שטאַרקען ווינט, דער טויטער פויגעל האָט זיך מאַלע אַהויב געטון און געגומען לאַנגזאַם פליהען געגען ווינט. ער האָט די דאָזיגע פּראָבע געמאַכט עטליכע מאָל און יעדען מאָל מיט דעמזעלבען רעזולטאַט: דער פויגעל האָט זיך בעוועגט געגען ווינט.

האָט ער געמאַכט אַ קליינעם אַעראָפּלאַן, אַ מאָדעל פונקט ווי דער פויגעל מיט אויסגעשפּרייטע פליגלען און פעדערן אויסגעאַרבייט פונקט ווי ביים פויגעל, ווען ער האָט אָנגעשטעלט די ווינט־מאַשין אויף דעם מאָדעל־אַעראָפּלאַן האָט דער קליינער אַעראָפּלאַן גענומען זיך רוקען אַנטקעגען ווינט, פונקט ווי דער פויגעל האָט עס געטון.

דער ערפינדער ערוואַרטעט נישט אַז זיין נייער ערפונדענער אַעראָפּלאַן זאָל קענען ווירקליך שוועבען אין דער לופטען אַזוי גוט ווי אַ רויב־פויגעל, אָבער ער גלויבט, אַז ער וועט בעזייטיגען דעם ווידערשטאַנד פון ווינטען און אַז די הויב־קראַפט פון זיין אַעראָפּלאַן וועט זיין אַמווייניגסטען דריי מאָל אַזוי שטאַרק ווי די אַנדערע אַעראָפּלאַנען.

מאָנטגאָמערי זאָגט אַז די היינטיגע אַעראָפּלאַנען האָבען אַ דריטעל קראַפט ווי זיי וואָלטען בעדאַרפט האָבען און דעריבער טויגען זיי נאָך נישט פאַר קאָמערציעלע צוועקען, מ׳קען אויף זיי נישט פיהרען גענוג משא, צאָהלען זיי זיך דעריבער נישט אָפּ. דערצו זענען נאָך נישט געלעזען די פּראָבלעמען פון באַלאַנסירען גוט אַעראָפּלאַנען און זיכער אין אַלע סאָרטען וועטערס. אין דייטשלאַנד און פראַנקרייך ווערען איצט געמאַכט פיל עקספּערימענטען צו לעזען די און אַנדערע פּראָבלעמען אין דער לופט־פליהעריי.

די איינציג פליהערין פון כינע לי־הינג

נייע הייזער ספּעציעל פאַר — ספּעציאַליסטען אין ראַטען־פערבאַנד

מיט אַ פּאָר וואָכען צוריק איז אין מאָסקווע אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ דעקרעט צו בויען אַ גאַנצע רייה הייזער, ספּעציעל פאַר אַלערליי ספּעציאַליסטען, געלערנטע, אינזשענירען און טעכניקער — אָהן אונטערשיד, צי זיי געהערען צו דער פּאַרטיי אָדער נישט. די דאָזיגע הייזער־בויאונג האָט גאָרנישט צו טון מיט די דירות, וואָס ווערען איצט געשאַפען פאַר דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג.

אַנהויבען בויען די הייזער וועט מען גלייך, פריהלינג־צייט, און עס איז אויסגערעכענט, אַז פער־ענדיגען זאָל זיך דער פּלאַן אין צוויי יאָהר צייט.

די בויאונג פון די נייע הייזער, זאָל לויט דעם דעקרעט, דורכגעפיהרט ווערען אויף פאָלגענדען אופן:

די דירות אין די נייע הייזער דאַרפען בעשטעהן פון 3 און 4 צימערען יעדע, מיט אַ קיך, מיט אַ וואַנע און מיט אַלע אַנדערע בעקוועמליכקייטען אין יעדער דירה.

די אויסגאַבען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער בויאונג פון אַזוינע הייזער, און זייער בעדינונג מיט אַלעם נויטיגען, זאָלען געמאַכט ווערען אויף דעם חשבון פון דער מלוכה.

מען זאָל גלייך זיך ווענדען צו די געהעריגע אַנשטאַלטען, זיי זאָלען צושטעלען די נויטיגע פּלעצער פאַר די הייזער.

דער פּרעזידיום פון „גאָספּלאַן" (מלוכה־פּלאַן) פון סאָוויעטען־פערבאַנד זאָל אין זיינע חשבונות פאַר 1932 און 1933 אַריינגעהמען אַלע נויטיגע הוצאות און צושטעלען אַלע נויטיגע מאַטעריאַלען פאַר דער בויאונג פון דירות.

אין מאָסקווע — 10 הייזער מיט 300 דירות אין יעדען הויז; אין לענינגראַד — 5 הייזער צו 300 דירות; אין כאַרקאָוו און סטאַלינגראַד — צו 1 הויז מיט 300 דירות אין יעדען, ענליכע הייזער צו 100 און 50 דירות אין יעדען וועלען געבויט ווערען אין נאָך 63 שטעט, צווישען זיי: באַקו, וולאַדיוואָסטאָק, קיעוו, מינסק, וויטעבסק, סמאָלענסק, טיפליס, אַרכאַנגעלסק, אירקוטסק, אַמסק, ניזשני־נאָווגאָראָד און אַז. וו.

אין וואָס בעשטעהט אָט די בעדייטונג?

עס קאָן זיין — אין דעם פאַקט, וואָס מיט אָט דעם פּלאַן וועט געמאַכט ווערען אַ גרויסער חילוק צווישען די וואוין־בעדינגונגען פון דער בעסטער שעפּטיגטער אינטעליגענץ און די אינדוסטריע־אַרבייטער. דירות צו 3 און 4 צימערען יעדע, מיט אַ בעזונדערער קיך, וואַנע און אַנדערע בעקוועמליכקייטען, זענען פאַר דעם דורכשניטליכען אַרבייטער נאָך אַ לוקסוס, וועגען וועלכען ער קאָן בלויז חלומען, ווען מען נעהמט זיך מיט בעזונדערען אימפּעט און טיכטיגקייט צו בעזאָרגען די אינטעליגענץ מיט אַזוינע אויסערגעוועהנליכע (לויט די סטאַנדאַרס אין סאָוויעטען־פערבאַנד) קאָמפאָרטען, איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז די אַרבייטער זאָלען דערויף קוקען קרומלעך, פיהלען זיך געקריוודעט.

אין אַלגעמיין בעדייט דער דעקרעט אָהן ספק אַ פערלאַנג פון דער סאָוויעטען־רעגירונג צו בעזאָרגען אַזוי גוט ווי מעגליך די אינטעליגענץ מיט אַלעם נויטיגען כדי צו געווינען זייער פריינדשאַפט — אַ זאַך, וואָס איז זעהר וויכטיג פאַר דעם ערפאָלג פון דער גאַנצער בויאונג.

דער הידראָפּלאַן, אין וועלכען אַמונדסען איז געפלויגען אין פּאָלאַר־געביט, ווערט געבראַכט אין מינכענער מוזעאום

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90־216
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער־שוועכע, אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוועגד.
בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען.

מאַשין־לעבער
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

„ממזרים"...

(אַ טעאַטער־מעשה׳לע)

פון ב. קאַווענער

קינדער!

אַמאָל איז געווען אַ צייט, אַ טייערע, אַ גאָלדענע צייט פאַר׳ן יודישען טעאַטער.

מען פלעגט פערפלייצען די טעאַטערס מיט ממזרים...

אין יעדע פּיעסע האָט געמוזט זיין כאָטש איין ממזר.

די ממזרים האָבען געצויגען דעם גאַנצען עולם.

האָבען די דירעקטאָרען געטראַכט: אויב איין ממזר אין אַ פּיעסע האָט אַזאַ גרויסען ערפאָלג, וועלען צוויי ממזרים זיין נאָך בעסער.

איך צווייען איז שטאַרקער.

האָט זיך אָנגעהויבען אַ פייערדיגע קאָנקורענץ מיט ממזרים: דו האָסט איין ממזר, וועל איך האָבען צוויי; דו האָסט צוויי, וועל איך האָבען דריי; האָט אַנ׳אַנדער טעאַטער געהאַט פינף.

וואָס מעהר ממזרים אַ פּיעסע האָט געהאַט, אַלץ גרעסער איז געווען דער ערפאָלג ביי דער קאַסע.

מען האָט נישט קאָנקורירט מיט פיינע פּיעסען, מיט בעסערע, מיט ליטעראַרישע, מיט נייע מוזיק, מיט ערליכע לידלעך, נאָר מיט אַ סך ממזרים...

די קאָנקורענץ האָט זיך דעמאָלט אַזוי צערבראָכען, אַזוי צופלאַקערט, אַז וויפיל ממזרים אַ טעאַטער האָט געהאַט איז אַלץ נישט געווען גענוג.

איז זיך מיישב איין טעאַטער און זוכט נישט באָר פּיעסען מיט ממזרים, נאָר אַפילו די פּיעסען־שרייבער אַליין זאָלען אויך זיין ממזרים.

קומט אַנ׳אַנדער טעאַטער און זוכט סטאַרס און סטאַריכעס ממזרים.

ווערט אַ טומעל אין ערשטען טעאַטער: „סטייטש, מ׳עט דאָך אונטערגעהן, מיר׳ן דאָך ווערען איינגעשלונגען פון יענעם ממזרים!"

און דאָס טעאַטער בעשטעלט אַ פּיעסע ביי אַ פּיעסען־שרייבער אַ ממזר, און די העלדען פון דער פּיעסע זאָלען אויך זיין ממזרים.

איז געוואָרען אַ טומעל אין צווייטען טעאַטער: טראַכט מען, זוכט מען פּלענער, קנייטשט מען די שטערענס, שרייט מען, ליאַרעמט מען, און עס בלייבט —

אַנו טרעפט, וואָס עס בלייבט? עס בלייבט צו קריגען אַ פּיעסע מיט דריי ממזרים מעהר ווי דאָס ערשטע טעאַטער האָט. און נישט נאָר זאָל דער דראַמאַטורג, און דער סטאַר און די סטאַריכע זיין ממזרים, נאָר אויך דער כאָר מיט׳ן דיריגענט: אַלע מוזען זיין ממזרים!..

ווערט ווידער אַ טומעל אין דריטען טעאַטער: סטייטש, מיר׳ן דאָ דאַונטערגעהן; מיר׳ן פערלירען שווערע טויזענטער, פרעמדע געלד; סטייטש, יענע טעאַטערס האָבען אפשר פופצעהן ממזרים מעהר פאַר אונז.

בלייבט... וואָס — זשע מיינט איהר, בלייבט? עס בלייבט, אַז דער טעאַטער זאָל אָפּשאַפען די מוזיקער און אַנשטעלען אַנדערע, און די אַנדערע מוזען אומבעדינגט זיין ממזרים.

וועלען זיי שוין האָבען מיט צעהן ממזרים מעהר ווי די אַנדערע טעאַטערס.

„מיר׳ן דאָס נישט איבערלעבען", — שרייען די בעלי־הבתים פון די ערשטע טעאַטערס — און רייסען זיך די האָר פון די קעפּ (די וואָס האָבען פּליכעס, שלאָגען זיך קאָפּ אָן וואַנט).

און דער טומעל ווערט שטאַרקער און גרעסער.

און מען לאָזט אַרויס גרויסע אַפישען. זייט וויסען, יודישע קינדער, אַז אין אונזער טעאַטער זענען דאָ מעהר ממזרים ווי אין אַלע טעאַטערס אינאיינעם.

אין אונזער טעאַטער זענען אַלע העלדען פון דער פּיעסע ממזרים: דער דראַמאַטורג איז אַ ממזר, די אַקטיאָרען זענען אַלע ממזרים; און אַלע כאָריסטען און כאָריסטקעס און אַלע מוזיקער — אַלע, אַלע זענען ממזרים!

אַפילו דער פיהרער פון דעם אָרקעסטער וואָס שטעהט און פאָכעט מיט׳ן שטעקעלע, איז אויך אַ ממזר!

האָט זיך גענומען טומלען אין טעאַטער־וועלט: אַלע אָנגעשטעלטע האָבען אויפגעהויבען אַ פּראָטעסט „סטייטש, מיט וואָס פאַר אַ רעכט מאַכט איהר אונז פאַר ממזרים?"

האָבען די טעאַטער — דירעקטאָרען גענומען טופּען מיט די פיס, בייל׳ען פויסטען, קריצען מיט די ציינער און שרייען מיט בענומענע קולות:

„שטיל, ממזרים! אַ פּיפּס זאָל מען פון אייך נישט הערען; טאָמער זייט איהר נישט צופרידען, וועט לען אונז יענע טעאַטערס אין גאַנצען איינשלינגען; וועט איהר פערלירען אייערע שטעלעס, אייער ברויט, און מיר וועלען פערלירען פרעמד געלד; טאָ זייט שטיל, רעדט נישט אַ וואָרט, פּראָטעסטירט נישט: „שווייגען איז גאָלד"...

אָבער די דירעקטאָרען פון די אַנדערע טעאַטערס שווייגען נישט: זיי לויפען אַרום ווי פערסמטע, צוטראָגענע, האַלב משוגענע און זיי לאָזען אַרויס נאָך גרעסערע אַפישען.

קומט אַרויס די ערשטע טעאַטערס מיט נאָך אַ גרעסערער באָמבע: „ביי אונז בעשטעהט אַפילו דאָס פּובליקום פון ממזרים!"...

קומט אַרויס אַנ׳אַנדער טעאַטער מיט נאָך אַ גרעסערען געשריי ווא וויל מען לאָזט וויסען, אַז דאָרט איז נישט נאָר דער פּיעסען־שרייבער און אַלע העלדען און אַלע אַקטיאָרען און כאָריסטען און מוזיקער און דאָס פּובליקום ממזרים, נאָר אַפילו די דירעקטאָרען זענען ממזרים!...

דערמיט, קינדער, ענדיגט זיך די גאַנצע קאָמעדיע וועגען יודישען טעאַטער.

און שאַ, אפשר איז דאָס גאָר נישט קיין קאָמעדיע, נאָר אַ טראַגעדיע?...

וואָס זאָגט איהר, קינדער. עס איז, טאַקע אַ טראַגעדיע? אויב אַזוי, לאָמיר זיך אַלע אויפשטעלען, אַרונטערלאָזען די קעפּ צו דער ערד, און כאָטש אַ זיפץ טון.

לאָמיר בעדויערען אונזער טעאַטער.

—=:O:=—

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג
2
מאי
כו
ניסן תרצ"ב

זון־אויפגאנג 4.10
זון־אונטערגאנג 6.58

פּאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1911 הייבט זיך אָן היינט

וועלכע פּאָבאָראָוּוצעס דאַרפען זיך היינט שטעלען צו די פּאָבאָר־קאָמיסיעס

היינט, דעם 2. מאי ד. י. הייבט זיך אין לאָדז אָן דער פּאָבאָר פון יאָהרגאַנג 1911.

אין ערשטען טאָג, ד. ה. ד. 2־טען מאַי דאַר־פען זיך שטעלען:

פאַר דער פּאָבאָר־קאָמיסיע נומער 1 (נאַרו־טאָוויטשאַ 75) די פּאָבאָראָוּוצעס פון יאָהרגאַנג 1911, וועלכע וואוינען אויף׳ן שטח פון 2־טען פּאָל. קאָמיסאַריאַט, וועמענס נעמען ס׳הייבען זיך אָן מיט די ליטערעס:

A B C D E F G H Ch I J K L Ł

פאַר דער קאָמיסיע נומ. 2 (אַגראַדאָווא 34) די, וואָס וואוינען אויף׳ן שטח פון 1־טען פּאָל. קאָמיסאַריאַט, וועמענס נעמען ס׳הויבען זיך אָן מיט די ליטערעס:

A G I J

פאַר דער קאָמיסיע נומ. 3 (אַל. קאָשטשושקי 21) די וואָס וואוינען אויף׳ן שטח פון 11. פּאָל. קאָמ. וועמענס נעמען ס׳הייבען זיך אָן מיט די ליטערעס:

A B C D E F G H Ch I J K L Ł M

צו די פּאָבאָר־קאָמיסיעס דאַרפען די פּאָבאָר־ראָוּוצעס מיטנעמען די פּעסער, אָדער פּערזענליכע דאָקומענטען אַרויסגעגעבען פון די פּאָליציי־קאָמי־סאַריאַטען, פּראַלאַגאַציע און רעגיסטראַציע־קאַר־טען, וואָס זענען אויסגעשטעלט געוואָרען פון לאָדזער מאַגיסטראַט, און בעשייניגונגען וועגען פאַך און בילדונג.

די פליכט פון צושטעלען פּערזענליכע דאָקו־מענטען, איז אויך חל אויף די פּאָבאָראָוּוצעס פון קאַטעגאָריע ב. וועלכע האָבען די דאָזיגע בע־שייניגונגען צוגעשטעלט צו די פּאָבאָר־קאָמיסיע אין די פריהעריגע יאָהרען.

רעוויזיע איז צאָל־אָפּצאָהל פון עקספּאָרט

ווערט האַמעווען דעם עקספּאָ־ט פון טעקסטיל־סחורה

היינטיגע קאָנפערענץ אין פינ.־מיניסטעריום מיט דעלעגאַטען פון לאָדזער האַנדעלס־קאַמער

(2) אין די אינדוסטריע־ און עקספּאָרטערען־קרייזען האָט די ידיעה, אַז דאָס פינאַנץ־מיניסטער־יום אַרבייט איצט אויס אַ פּראָיעקט לויט וועלכען ס׳ וועט רעווידירט ווערען דער ביזאיצטיגער צאָל־אָפּ־צאָהל ביים עקספּאָרט פון טעקסטיל־סחורות, אַ־רויסגערופען אַ שטאַרקע בעאונרוהיגונג.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז אין דער האַנ־דעלס־קאַמער פאָרגעקומען אַ פּאַ זאַמלונג צוזאַמען מיט דער עקספּאָרטערען־קאָמיסיע, די פּערזאַמ־לונג האָט אָנגעוויזען אַז דער פּראָיעקט וועט האַמע־ווען דעם ביז־איצט אויך מינימאַלען עקספּאָרט פון טעקסטיל־סחורות.

די האַנדעלס־קאַמער האָט צוליב דעם פאַר־געבומען אַן׳ענערגישע אינטערווענץ ביי די מאַסגע־בענדע פאַקטאָרען, און ווי מיר דערוויסען זיך, וועט היינט אין פינאַנץ־מיניסטעריום אין וואַרשאַ פאָר־קומען אַ קאָנפערענץ אין וועלכער ס׳וועלען אַנטייל בעהמען דעלעגאַטען פון די עקספּאָרטערען און פאַר שטעהער פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער.

נעכטיגע 1־טער מאַי־פייערונג אין לאָדז

די הייַיעהריגע ערשטע מאַי־פייערונג איז אין לאָדז אויסגעפאַלען זעהר אימפּאָזאַנט. צוליב זונטאַג זענען די געשעפטען געווען געשלאָסען און דאָס האָט טאַקע צוגעגעבען דער שטאָט אַ בעזונדער יום־טובדיג אויסזעהען.

פון גאַנץ פריה אָן האָבען גרויסע מאַסען אַרבייטער מאַרשירט צום זאַמעל־פונקט, וואָס איז געווען בעשטימט פאַר אַלע סאָציאַליסטישע פּאַר־טייען —

אויף שייבלערס מארק

אַ חוץ דעם האָבען זיך ביי זייערע לאָקאַלען גע־זאַמעלט די פערשידענע אָפּטיילונגען פון פ.פ.ס.

אין הויף פון דער קולטור־ליגע

בזשעזשינער 23 איז געווען אַ זאַמעלפונקט פון „בונד". דאָ זענען געקומען גרעסערע גרופּען עלטע־רע אַרבייטער און יוגענדליכע. אַ טייל פון די יוגענד־ליכע האָבען געטראָגען ספּעציעלע „צוקונפט"־אוני־פאָרמען. פון דאָ האָט דער בונדישער צוג מיט׳ן אָרקעסטער, אַרויסגעמאַרשירט און אויף פּריהייטס־פּלאַץ זיך צוזאַמענגעטראָפען מיט די אָפּטיילונגען פון פ.פ.ס. און דייטשע סאָציאַליסטישע אַרבייטס־פּאַרטיי, וועלכע האָבען צוזאַמען אַראָפּמאַרשירט אויף שייבלערס מאַרק.

אַ צווייטער בונדישער טרעף־פונקט איז געווען אויף גייערס מאַרק, סובאַלסקא גאַס, פון וואַנען עס האָט אַרויסמאַרשירט אַ גרעסערע גרופּע בונדיסטען מיט אַן׳אייגענער פאָהן.

פונקט 11 אַ זייגער האָט פון שייבלערס מאַרק אַרויסמאַרשירט דער

דעמאָנסטראַציע־צוג

פון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען פ.פ.ס. בונד, דייט־שע סאָציאַליסטען און רעכטע פ. צ.

בראש פון צוג איז געפאָהרען אַן׳אָפּטיילונג ראָווערי־סטען, דאַן אַן׳אָפּטיילונג פון פ.פ.ס.ישע מי־ליץ, ווייטער די פאָרשטעהער פון מאַגיסטראַט וויצע פּרעזידענט ראַפּאַלסקי און לאַזוביק פורטאַל דער קרייז־קאָמיטעט פון פ.פ.ס., ראַטמענער, פּראָפ. פּעןאיינען און אַן׳אונגעהויער גרויסער עולם.

אין פּעפּעסישען צוג

זענען געטראָגען געוואָרען עטליכע צעהנדליג פּאָה־נען, טראַנספּאַרענטען און פאַרשידענע לאָזונגען.

נאָך דעם פּעפּעסישען צוג זענען געגאַנגען

די דייטשע סאָציאַליסטען

מיט לאַוביק קוק און געוועזענעם דעפּ. קראָניג בראָש.

דער בונדישער צוג

וועלכער האָט זיך אָנגעהויבען גלייך נאָך די דייט־שע סאָציאַליסטען איז אויך געעפענט געוואָרען מיט אַן׳אָפּטיילונג ראָווערי־סטען פון „מאָרגענשטער־ן", אַ גרופּע מיליץ און דאַן דער בונדישער קאָ־מיטעט מיט די ראַטמענער ליכטענשטיין, פּאָזנאַנסקי, מילמאַן און לאַוביק מאַרגאַליס.

פאָראויס איז געטראָגען געוואָרען די פאָהן פון בונדישען קאָמיטעט און דאַן די פאָהן פון דער בונדישער פּראָפעסיאָנעלער אָרגאַניזאַציע יאַן, אַרום וועלכער עס האָבען זיך גרופּירט אַ גרעסערע צאָהל עלטערע און יונגע פּרויען.

ווייטער זענען געגאַנגען די פאָהנען פון קול־טור־ליגע, פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען, טראַנספּאַרענטען, לאָזונגען א. אַ. וו.

בעזונדערס אימפּאָזאַנט האָט אויסגעזעהען אין בונדישען צוג די שעהנע פּאַרמירטע יוגענד־גרופּען אין ספּעציעלע אוניפאָרמען, וועלכע זענען געגאַנגען אונטער דער פאָהן פון צוקונפט.

נאָך דעם בונד זענען געגאַנגען די

רעכטע פּועלי־ציון

מיט זייער יוגענד־אָרגאַניזאַציע „החלוץ" א. אַנד. וועלכע האָבען אויך געטראָגען פאָהנער, טראַנספּאַ־רענטען און לאָזונגען ספּעציעל האָט זיך אין דעם צוג ג׳וואָרפען אין די אויגען די לאָזונגען אויף העברעאיש, יודיש און פּויליש: זאָל לעבען דאָס אַרבייטענדע ארץ ישראל, זאָל לעבען דער החלוץ און אַנדערע.

די בעטייליגונג אין דער הייַיעהריגער דעמאָנ־סטראַציע איז געווען אַ פיל גרעסערע ווי פאַראַיאָה־רען. עס זענען געגאַנגען ביז אַ 20 טויזענד מענשען אין בונדישען צוג האָבען זיך געפינען קרוב 2 טוי־זענד פּערזאָן. די רעכטע פ. צ. האָבען הייַיאָהר אויך געהאַט מעהר בעטייליגטע ווי פאַראַיאָהרען.

דעם גאַנצען וועג פון גלובנע, פּיעטריקאָווער, קאָנסטאַנטינער האָט דער פיל טויזענד קעפּיגער עולם געזונגען אַרבייטער־לידער. די אָרקעסטערס פון אַלע פּאַרטייען האָבען געשפּילט אַרבייטער המנונים. די אָרדנונג, וועלכע איז געהאַלטען געוואָ־רען דורך דער מיליץ פון די פּאַרטייען איז געווען אַ מוסטער־האַפטע, נאַטירליך פיל צוגעהאָלפען צו דער אָרדנונג האָט אויך די פּאָליציי, וועלכע האָט אָפּגעשלאָסען אַלע גאַסען און אַרום אָפּגע־שטעלט די בעוועגונג פון זייטיגע עולם.

בעת דער דעמאָנסטראַציע איז אויך אָפּגע־שטעלט געוואָרען דער טראַמוויי־פערקעהר, אַזוי אַז די דעמאָנסטראַנטען האָבען פולשטענדיג בע־הערשט די גאַס. פון ביידע זייטען טראָטואַרען זענען געשטאַנען טויזענדער מענשען, וועלכע האָבען זיך רוהיג צוגעקוקט צום מאַרשירענדען צוג.

ביי די ברידער־קברים

וואו די גאַנצע דעמאָנסטראַציע האָט זיך אָפּגע־שטעלט, זענען אויפגעשטעלט געוואָרען צוויי טרי־בונעס פון וואַנען עס האָבען געהאַלטען רעדעס מעניבער די דומא, מצד פ.פ.ס. — סענאַטאָר קאָפּשטשיג־סקי, לאַזוביק פורטאַל, גראַדזשינסקא און פון „בונד" האָט בערעדט צו די פּוילישע אַרבייטער ראַטמאַן ליכטענשטיין.

פון דער צווייטער טריבונע, וואו עס האָבען זיך גרופּירט די דייטשע סאָציאַליסטען און דער „בונד", האָבען גערעדט, מצד די דייטשען גענ. דעפּ. קאָרניגג, הייקע, מצד דעם „בונד" — וויזאָר־סקי, פון יוגענד־בונד „צוקונפט" נוטקאָוויטש, פון יאַף גאָלדע יאַקובאָוויטש פון פ.פ.ס. האָט דאָ גע־רעדט דאַנילעוויטש.

נאָך די רעדעס האָט דער עולם אָפּגעזינגען אַרבייטער־לידער און זיך רוהיג פונאַנדערגעגאַנגען

לינקע פּועלי־ציון

די־דעמאָנסטראַציע פון די לינקע פּועלי ציון איז פון דער מאַכט פערוועהרט געוואָרען.

8 אַ זייגער פריה האָבען די פּ. צ. ציון און די פּראָפ. פעראיינען מיט זייערע פאָהנער זיך גע־זאַמעלט אין פילהאַרמאָניע זאַל, וואו ס׳איז פאָר־געקומען אַ גרויסער מיטינג, עס זענען אַרויסגעטרע־טען די פּועלי־ציון־טוער: בראַנד, סטאַלאַרסקי און בערלינסקי.

נאָכ׳ן פערענדיגען דעם מיטינג איז זיך דער עולם פונאַנדערגעגאַנגען.

אין אַ רייה פונקטען פון שטאָט זענען פאָרגעקו־מען קלענערע און גרעסערע דעמאָנסטראַציעס פון יודישע אַרבייטער, וועלכע האָבען געוואָרפען לאָ־זונגען פון די לינקע פּועלי ציון. די אַלע דעמאָנ־סטראַציעס זענען תיכף פונאַנדערגעטריבען געוואָ־רען, אין די אַלע ערטער איז דורך רוהיג.

אין אָוונט איז אין זאַל פון אַרבייטער־היים פאָרגעקומען אַ גרויסע פייערליכע אַקאַדעמיע, ס׳־האָבען גערעדט די הערען: אייזען, סטאַלאַרסקי, שוואַרצבאַד, בראַנר, עס זענען אויך דאָרט געהאַל־טען געוואָרען רעציטאַציעס, דעקלאַמאַציעס, און אַרבייטער־מאַרשען פון „שטערן"־אָרקעסטער.

• • •

באָכמיטאָג איז אין זאַל פון שטאָט־ראַט פאָר־געקומען אַ יוגענד אַקאַדעמיע פון „צוקונפט", די טריבונע איז געווען דעקאָרירט מיט אַ גרויסע צאָהל רויטע פעהנער. נאָך די רעדעס פון נוטקאָוויטש און גאָטהיינער איז אויסגעפיהרט געוואָרען אַ מוזיקאַ־לישער טייל.

• • •

די געביידעס פון שטאָט־ראַט און מאַגיסטראַט זענען נעכטען אויך געווען בעצירט מיט גרינס.

• • •

די פּראַקעס

האָבען אויך נעכטען איינגעאָרדענט אַ מאַי־דעמאָנ־סטראַציע פון זייער לאָקאַל, פּיעטריקאָווער 73, צו די ברידער־קברים אויף קאָנסטאַנטינער וואַלד־באָדען, וואו זיי האָבען אוועקגעלעגט אַ קראַנץ אויפ׳ן קבר פון די אומגעקומענע אין יאָהר 1905.

• • •

אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַן׳אַקאַדעמיע פון פ. פ. ס., דער שטאָט־פּרעזידענט זשמיענצקי האָט געהאַלטען אַ פייערליכע רעדע און עס איז אויס־געפיהרט געוואָרען אַ קאָנצערט־טייל.

• • •

די קאָמוניסטען

האָבען געפּרובט דעמאָנסטרירען אויף עטליכע ער־טער, פּאָליציי האָט זיי צוטריבען איין פערזאָן און אויך אַ פּאָליציאַנט זענען פערוואונדעט געוואָרען.

• • •

(2) אויף רוג ראָקאַטשינער און ווּסאַקע, האָט אַנאונבעקאַנטער אונטערגעלעגט אַ פּעטאַרדע אויף די טראַמוויי־שינעס, ווען עס איז אַדורכגעגאַנגען די פ.פ.ס.ישע דעמאָנסטראַציע, האָט די פּעטאַרדע אויפגעריסען אונטער אַ פערבייפאָהרענדען טראַמ־וואַי, צוליב׳ן אויפרייס איז ענטשטאַנען אַ מהומה, וואָס [illegible]

אפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען

(2) יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), שטע־קעל (לימאַנאָווסקאַ 37), גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), האַמבורג (גלובנא 50), פּאַוולאָווסקי (פּיעטרי־קאָווער 307), פּיאַטראָווסקי (פּאָמאַרסקאַ 91).

פון אַלטשטאָטישע גמילות־חסדים־קאַסע

די טאָג איז פאָרגעקומען די יעהרליכע גע־נעראַל־פערזאַמלונג פון דער גמילות־חסדים־קאַסע ביים 2־טען קליינהענדלער־פעראיין (אַלטשטאָט 10). דעם בעריכט פון בילאַנס און קאַסע־בעשטאַנד גיט איבער דער פּרעזעס, פישל פרענקעל; ה׳ מענדל מינטץ רעדט וועגען דער טעטיגקייט פון דער קאַסע, וועלכע איז ביים איצטיגען קריזיס אַ נויטווענדיג־קייט פאַר די מיטגלידער. עס רעדען אויך די ה"ה שפּייזער, פּאָפּאָוויטץ, גוטקע, ליטמאַנאָוויץ, קרייצ־בערג א. א. אין דער נייער פערוואַלטונג זענען אריין: פּרעזעס—מענדל מינטץ, וויצע־פּרעזעס — זיס־מאַן שפּייזער. סעקרעטאַר — פישל פרענקעל, קאַסי־רער — פישל פאַרבער, נעהילפס־קאַסירער — אברהם פרענקעל, קאָנטראָלער: קרייצבערג, רובינשטיין. קאַנדידאַטען: הערשל צענציפּער, אברהם פרענקעל. רעוו.־קאָמיסיע: הערשל ווידעמאַן, דוד רובינשטיין.

פון לעגיאָן א. נ. פון פּולק. בערעק יאָסעלעוויטש

אין די פייערליכקייטען לכבוד דעם 3. מאַי נעמט אויך אנטייל דער לעגיאָן א. נ. פון פּולק. בערעק יאָסעלעוויטש.

די מיטגלידער ווערען אויפגעפאָדערט צו שטעלען זיך פּינקטליך אין לאָקאַל פון לעגיאָן 6.30 פריה. אַלע אַרבייטס־געבער ווערען געבעטען צו בעפרייען זייערע אַנגעשטעלטע, וואָס זענען מיטגלידער פון לעגיאָן, פון דער אַרבייט, כדי צו ערמעגליכען זיי דעם אַנטייל אין די פייערליכקייטען.

אויטאָ - אַרגיעס

10 יעהריג יונגעל אונטער די רעדער פון אַן׳אויטאָ

(א) אויף פּילסודסקאַ 62, האָט אַן׳אויטאָ איבערגעפאָהרען דעם 10־יעהריגען איצעק בער־מאַן, פון שרודמיעסקאַ 32.

דאָס יונגעל איז אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל „אַננאַ מאַריאַ".

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פון הויט און ווענערישע קראַנק־הייטען, מענער־שוואַכע און קינדערלאָזיגקייט
נאַרוטאָוויטשאַ 9 טעלעפאָן 128-98
נעמט אָן פון 8—10; 4—8 אָוועגד.
זונטאָג פון 9 ביז 10 פריה.

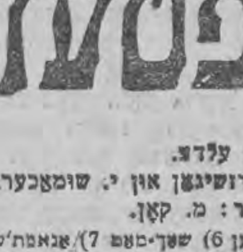

לאָדזער יודישער קאַמעראַל־טעאַטער

אַלע 1־טער מאַי 2. דיר.: דוד צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

גאַסטשפּילן פון לאָדזער קאַמעראַל און קליינקונסט־טעאַטער „אררט"
קינסטל. אָנפ.: מ. בראָדערזאָן.

לעצטע טעג!

היינט, מאָנטאָג — נאָר 1 פאָרשטעלונג
אָנהויב 10 אָוונט

פייגעל אין דער לופטען

2 מיילען, 12 שלאַגער־נומערן

טעקסטען: משה בראָדערזאָן, י. אַבערזשאַנעק און עלדאַ.
מוזיק: דוד בייגעלמאַן. דעקאָראַציעס: דינה מאַטוס. רעזשי: ש. דזשיגאַן און י. שומאַכער.
קאָנצערט־מייסטער: ש. בייגעלמאַן. ביהנע־אינספּעקטאָר: מ. קאָן.

1) אַנהויבער 2) טשיק־שקיץ 3) אויפן שפּאַציר 4) באַמטאָן 5) אייזערנע נערווען 6) שפּך־מאַט 7) אַנאַמאַת׳ס יודישע מקוה אין אַ שוויץ־באָד 8) צווענגמאַנץ 9) אַ ראָנדקעלע 10) טאַנגאָ 11) אליהו הנביא ביים שניידער 12) אויפן קאַלישער וואָקזאַל אַ דעפּילאַדע פון כלי־זמר, אריסטאָקראַטן, סעקוועסטראַטאָרן און אַנדערע לאַפּיטוטען.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 6 אָוועגד.

א שמועס מיט'ן וועלט=בעריהמטען סקולפּטאָר נ. אום אראנסאָן

ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט"

אין לאָדז האָט אין די יום-טוב-טעג געווײלט דער בעריהמטסטער סקולפּטאָר אין דער וועלט, נאום אראָנסאָן:

אראָנסאָן איז אַ נאַציאָנאַלער יוד, וועלכער פאַרנעהמט זיך מיט אַלע יודישע געזעלשאַפטליכע פּראָבלעמען. ער איז א הייסער אָנהענגער פון יודישע שולען מיט דער יודישער אונטערריכטס-שפּראַך, ווייל ער האַלט, אַז נאָר אַזעלכע שולען וועלען שאַפען די רעזערווען אויף דער ענטוויקלונג פון דער יודישער קולטור.

מיר האָבען אויסגענוצט די געלעגענהייט, וואָס אַזא בעריהמטהייט געפינט זיך אין אונזער שטאָט און האָבען אויסגעווירקט א געשפּרעך מיט'ן קינסטלער פאַר די לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

אַז מ'קוקט אָן דעם מייסטער קומט מען צו דער איבערצייגונג, אַז זיין גרויסע קונסט ליגט איהם אפילו אויפ'ן פּנים: לאַנגע גרויע צעשויבערטע האָהר, א לענגליך בלאַס, סימפּעל געזיכט, טיפע שווארצע אויגען און א באָרד, אין וועלכער ס'וואַרפען זיך שוין אדורך גרויע האָהר.

— ווענען וואָס קען איך אייך מעהר דערציילען — זאָגט דער קינסטלער, ווי ווענען מיין שווערער אַרבייט אין פערלויף פון מיין גאַנצען לעבען. אויב איך האָב דערביי בייגעשטייערט דער אַלגעמיין-מענשליכער און יודישער קולטור, איז דאָס מיין גרעסטע סאַטיספאַקציע. איך בין געבוירען אין א קליין שטעטעל נעבען דווינסק. מיינע עלטערן זענען געווען פערמעגליכע מענשען און האָבען די קינדער געגעבען א בירגערליך-רעליגיעזע ערציהונג. דער צופאַל האָט געוואָלט, אַז איינער פון מיינע מלמדים זאָל זיין א מצבה-קריצער. גאַנצע טעג האָב איך מיך צוגעקוקט ווי אַזוי ער אַרבייט, דאַן בין איך אהיימגעלאָפען און געפּרובט איהם נאָכצומאַכען, ס'איז אַרויסגעקומען בעסער ווי איך האָב מיר דאָס פאָרגעשטעלט און, ווי איך האָב געפיהלט, בעסער ווי מיין רבי, דער מצבה-קריצער האָט דאָס אַליין געמאַכט. איך האָב אָנגעהויבען צו אַרבייטען אַליין איבער מיר ביז איך בין אַלט געוואָרען 18 יאָהר. אין יאָהר 1891 בין איך אָהן א גראָשען געלד אַוועק פונדערהיים און אַוועק אין דער שטאָט, צו וועלכער איך האָב געשטרעבט, — קיין פּאַריז.

איך האָב נישט גענומען פון מיינע עלטערן קיין איין גראָשען, געאַרבייט און זיך אַליין אויסגעהאַלטען. איך האָב געמוזט, צוליב מיין אָרימקייט, אָנהויבען מיין בילדונג אין דער אַרטיסטישער דעקאָראַטיווער שול, איך האָב באַלד, נאָך עטליכע וואָכען אריבערגעיאָגט אַלע מיינע חברים אין שול, איך בין אַוועק פון דער שול, פערלעגט אנ'אייגענעם וואַרשטאַט און זעהר פיל געאַרבייט איבער זיך אַליין.

— דער אָנהויב פון [...] קאַריערע דאַרף אָבער גע[...] דער קינסטלער. פון [...]עם איז פאָרגעקומען די אַלוועלטליכע [...] שטעלונג אין פּאַריז. ד[...]ר האָט מיינע אַרבייטען [...] ווערק פון די אונשטערבליכע קאָלסקי. איך האָב בעקומען [...] מעדאַל און מיין נאָמען [...] איך האָב אָנגעהויבען צו [...] גען און מיין [...] א פיל בעסערע.

אין יאָהר [190...] די ביוסטען פון [...] זענען געקומען [...] דער בעת דער מלח[מה] נאָך דער ענגליש-ב[...] וואָרען דורך דער [...] געפינען זיך נאָך [...] מוזעאום.

מיט עטליכע [...] לישע רעגירונג [...] דענקמאָל אין יאָה[ר ...] אין ענגליש-בוריש[...]

— פערשטעה[...] אַז איך האָב אין [...] צושטעהען פון אַנ[...] רישען רוסלאַנד, [...] יודישקייט נישט [...] סישען פילאָזאָף ו[...] קאָפּ איך האָב גע[...]

דער קינסט[לער ...] ס'איז איהם שווער [...] לעוו טאָלסטאָי הא[...] מאָדעלירען. ווען [...] געוואָרען, האָט ט[...] „פיל קינסטלער הא[...]

[...] מיין קינסטלערישער [...]רעכנט ווערען, זאָגט [...] יאָהר 1899, דעמאָלט [...]טליכע קינסטלער-אויס-[...] אויסשטעלונגס-קאָמיטעט [...]קגעשטעלט נעבען די [...]יכע-ריעפין און אַנטאָ-[...]ן דעם ערשטען גרויסען [...]ין בעריהמט געוואָרען, [...]קומען פיל בעשטעלונ-[...] לאַנגע איז געוואָרען

[...]ה[...] איך אין האַג געמאַכט [...]ודישע גענעראַלען ווען זיי [...]טערהאַנדלען מיט די ענגלענ-[...]מה. די דאָזיגע ביוסטען זענען [...]ורישער מלחמה אָפּגעקויפט גע-[...] ענגלישער רעגירונג און זיי [...] עד-היום אין פּרעטאָריע אין

[...] יאָהר שפּעטער האָט די ענג-[...]יי מיר בעשטעלט א גרויסען [...]אַניסבורג לכבוד די געפאַלענע [...]ן קריג.

[...]ס זיך, זאָגט דער קינסטלער, [...]יין לעבען פיל געהאַט אויס-[...]יסעמיטיזם, בעזונדערס אין צאַ-[...] אַזוי האָט מען מיך צוליב מיין [...]געלאָזען צו דעם גרויסען רו-[...] לאַדימיר סאָלאָוויעוו, וועמענס [...]וואָלט קריצען.

[...]לער דערצעהלט ווייטער, אַז [...] אָנגעקומען ביז דער בעריהמטער [...]ט מסכים געווען פאַר איהם צו [...] דער ביוסט איז אָבער פערטיג [...]לסטאָי מיט ענטציקונג געזאָגט: [...]ען מיך שוין ביז איצט געמאָלט

אין געקריצט, אָבער איהר אַליין האָט מיך אדורכגעדרינגען און פערשטאַנען".

איך בין דעמאָלט בעריהמט געוואָרען אין רוסלאַנד. דער היינטיגער סאָוויעטישער בילדונגס-קאָמיסאַר לונאַטשאַרסקי האָט אַליין נישט געוואוסט, וואָס פאַרא שבחים ער זאָל מיר נאָכזאָגען.

פיל רוהם האָט מיר געשאַפען דער ביוסט פון בעטהאָווענען, וועלכען איך האָב פערטיג געמאַכט אין בעטהאָווען'ס וואוין-אָרט — אין דער שטאָט באָן. דאָרט שטעהט אויך בעטהאָווען'ס דענקמאָל, וואָס איז דורך מיר געמאַכט געוואָרען. די דייטשען האָבען מיר דעמאָלט פאָרגעלעגט א קאַטעדרע אין דער דיסעלדאָרפער קונסט-אַקאַדעמיע בתנאי, אַז איך זאָל ווערען אַ דייטשער בירגער, איך האָב זיך דערפון אָפּגעזאָגט. איך האָב מיך אויך אָפּגעזאָגט צו מאַכען ביסמאַרק'ס ביוסט צוליב מיין גרויס דאַנקבאַרקייט צו פראַנקרייך.

אין יאָהר 1914 בין איך ווידער געקומען קיין רוסלאַנד. דעמאָלט איז ראַספּוטין געווען אין שפּיץ פון זיין רוהם. די רוסישע צאַריצע האָט געוואָלט, אַז איך זאָל מאַכען דעם ביוסט פון ראַספּוטינען. איך האָב די ערשטע צייטען נישט געוואָלט בעפלעקען מיין שאַפען צוליב ראַספּוטינען, אָבער איך און מיינע פריינד, קאָוואַלעווסקי, נישטשאַיעוו, בעכטעריעוו, גאָרקי, אַנדרעיעוו, פּראָפ. גרוזענבערג א.א. האָבען בעשלאָסען דעם פאָרשלאַג אָנצונעהמען, כדי בעת דער אַרבייט צו קענען שטודירען ראַספּוטינען. איך האָב ספּעציעל פערשלעפּט די אַרבייט, צום סוף האָט ער דעם ביוסט נישט בעקומען און ער געפינט זיך נאָך עד-היום ביי מיר.

א גרויסע סאַטיספאַקציע האָב איך אויך געהאַט ביים פערטיג מאַכען דעם קאָפּ פון בעקאַנטען פראַנצויזישען געלערנטען פּאַסטער.

— און וואָס פאַרא אַרבייטען זעהט איהר איצט פאַר, פרעגען מיר דעם מייסטער.

— דאָס וועלען מיר ערשט זעהען, מיר וועלען אַרבייטען.

א גאַנץ דאָרף מיט 150 הייזער אַוועק מיט'ן רויך

גרויסע דאָרף=שׂרפה מיט מענשליכע קרבנות

(א) אין דאָרף [...] האָט נעכטען אַ[...] שטאַרקען ווינד, הו[...] געטראָגען פון איין [...] אין משך פון אַ ש[...]

גאַוואָזשעוו, הינטער ראַדאָמסק, [...]סגעבראָכען א שׂרפה. צוליב'ן [...]ט זיך דאָס פייער גיך אַריבער-[...] הויז אויפ'ן צווייטען אַזוי, אַז [...]עה צייט, איז ס'גאַנצע דאָרף געשטאַנען אין פלאַמען. פון 150 דאָרפישע הייזלעך און שייערס איז געבליבען אַ באַרג אַש. 11 דערוואַקסענע און 2 קינדער האָבען בעקומען בראַנד-וואונדען. דער היזק ווערט געשאַצט אויף א פערטעל מיליאָן זל.

גוט מאַרגען!

א גוטען יום-טוב!...

יום-טוב און יום-טוב. דער פּסח איז טאַקע געענדיגט, אָבער דער יום-טוב הייבט זיך ערשט אָן.

אַט האָבען מיר אָפּגעיום-טוב'ט די ערשטע טעג, צווייטע טעג, א פרייטאָג חול-המועד פון די דריטע טעג, שבת און זונטאָג. היינט, מאָנטאָג, האָבען מיר ווידער אַנ'איינגעזאָגען חול-המועד, און מאָרגען, דינסטאָג, האָבען מיר שוין ווידער יום-טוב פון 3-טען מאַי. מיטוואָך, ווידער אַנ'איינטאָגיגער חול-המועד' און דאָנערשטאָג ווידער יום-טוב — דער גריגער דאָנערשטאָג. צומאָרגענס, פרייטאָג האָבען מיר ערב שבת, צומאָרגענס האָבען מיר שבת, נאָך שבת — זונטאָג און אַזוי ווייטער און אַזוי ווייטער.

יום-טוב און יום-טוב. א גאַנצע וואָך יום-טוב'דיג. דער קאַלענדאַר איז כסדר רויט, די געשעפטען געשלאָסען, גאַנצע וואָכען געהט איהר אַרום אויסגעפּוצט אין די יום-טוב'דיגע בגדים. מ'איז פּטור פון דעם רעיענט'ס שייגעץ מיט די צעטעלעך. מ'האָט נישט דעם סעקוועסטראַטאָר'ס „דושיען דאָבריס", מ'מוטשעט אייך נישט מיט פּראָטעסטען, און איהר זענט פּטור פון זוכען תירוצים — ס'איז יום-טוב אין שטעטעל.

א גוטען יום-טוב, יודען! ...

אַב—נעק

די קינדער-פאָרשטעלונג פון די באָראָכאָוו-שולען

אין „סקאַלאַ"-טעאַטער

די טראַדיציאָנעלע קינדער-פאָרשטעלונג וואָס ווערט איינגעאָרדנעט יאָהר-יעהרליך דורך די באָראָכאָוו-שולען וועט היי-יאָהר פאָרקומען שבת ד. 14 מאַי אין דעם איבערגעבויטען טעאַטער „סקאַלאַ".

דאָס פּראָגראַם וועט זיין א זעהר רייכעס.

די גרעסטע טעאַטער-סענסאַציע אין לאָדז
וועט זיין דאָס קומען פון בעליבטען וואַרשעווער טעאַטערל
„QUI PRO QUO"
צו דער ערעפענונג „SCALA"
פון נייעם טעאַטער
דעם הערליך-איבערגעבויטען טעאַטער „SCALA"
שרודמיעסקאַ 15, טעל. 232-33
דעם 3 מאַי ד. י. אינאַוגוראַציאָנס-פּרעמיערע א. נ.:
„NOS DO GÓRY"
אין דער אויספיהרונג פון די נייע וואַרש. שטערנס.
פון 3-טען ביז'ן 8-טען מאַי יעדען טאָג
2 פאָרשטעלונגען: 8 און 10 אוו.
פאָרפערקויף פון בילעטען ביי די קאַסעס פון „Scala"
פון היינט, מאָנטאָג, 11 אַ זייגער פאַרט.

ר. איזראַעל

דאָס בופעט-מיידעל

א סענסאַציאָנעל-דראַמאַטישער ראָמאַן פון דער לאָדזשער ווירקליכקייט

(7

מאַנקאַ איז אויפגעשפּרונגען פון אָרט, וואו זי איז געזעסען, זי האָט מיט דערשראָקענע אויגען געקוקט אויף דעם עלטערען הער, וועלכען די פרוי פראַנקענשטיין האָט פאָרגעשטעלט אַלס דעם פריינד פון איהר מאַן.

אויך דער אַריינגעקומענער האָט ברייט געעפענט די אויגען און מיט זיין בליק אַדורכגענומען מאַנקען, וועלכע וואָלט געוואָלט וואָס שנעלער פון דאַנען אַנטלויפען.

— פון וואַנען קומט ער דאָ אַהער, האָט מאַנקע זיך געטראַכט, דאָס איז דאָך דערזעלבער הער, וואָס איז ערשט היינט געווען אין שענק, מיט איהר גערעדט און געוואָלט איהר געבען הונדערט זלאָטעס.

די פרוי פראַנקענשטיין האָט בעמערקט אַז די ביידע מענשען קענען זיך, זי האָט אָבער בעהאַלטען דאָס וואָס זי האָט בעמערקט און האָט געזאָגט:

— דאָס איז הער בערגער, אַ פריינד פון מיין מאַן, איהר קענט אין זיין אַנוועזענהייט דערצעהלען וואָס איהר ווילט נאָר.

מאַנקאַ האָט שוין נישט געהאַט קיין אויסוועג, און האָט געוואָלט וואָס שנעלער פערענדיגען דאָס געשפּרעך:

— איך בין אייך געקומען זאָגען, אַז אייער מאַן איז אומשולדיג פערמשפּט געוואָרען.

בערגער האָט זיך אָנגעכאַפּט; ער האָט האַלב צוגעמאַכט די אויגען, זיינע גרויסע ברעמען זענען נאָך גרעסער געוואָרען און ער האָט ווי צוגעגרוימט:

— איהר ווייסט דאָס? דאָס ווילען מיר אויך. אָבער צו האָט איהר הקרובה בעווייזען?

— זיכער האָ[ב ...] קרעטע בעווייזען, [...] אַז דער שולדיגער [...]

בערגער האָט [...] זיך נאָך פערטראַכט [...] זייט די פרוי פראַנק[ענשטיין ...] אַז מאַנקאַ זאָל דאָס [...]

— יודיט, זי[...] קען דאָס פריילין, [...] דורך מיין פּראַקטיק [...] משוגעים-הויז, די [...] פערשטאַנען פאַרזה[...] אַזאַ מאָדנע. בערג[ער ...] טיש און איצט שוין [...]

— אַלזאָ איהר [...] פעסטע בעווייזען [...] בען נישט פיל צייט [...] שנעלער.

מאַנקע האָט הא[...] לען דער אַלטער ה[...] בעשלאָסען בעסער ב[...] אויפקעהען [...]ן דאַ[...]

— אייגענטליך, [...] ווייס איך גאַרנישט [...] אַז אייער מאַן איז [...] משפּט געוואָרען.

— פריילין, [...] ציגט, אָבער מיר קע[ן ...] בעזם געזונדערהייט [...] בעזאָגט, נאָך מיר האָ[...]

[...] איך בעווייזען, פעסטע, קאָנ[...] [...]ז ער איז אינגאַנצען אומשולדיג, [...] איז גאָר אַנ'אַנדערער.

[...] נישט געפרעגט מעהר, ער האָט [...]ז, ער האָט אַוועקגערופען אָן אַ [...]ענשטיין און איהר געזאָגט, אַזוי [...] נישט הערען.

[...] האָסט זיכער בעמערקט אַז איך [...] זי איז אַ משוגענע, וועלכע איז [...] ציט אַ לאַנגע צייט געווען אין [...]ראָוי פראַנקענשטיין האָט אַ'צט [...]ס די בעגעגעניש איז געוועזען [...]ר אין ה'ידער צוגעגאַנגען צום [...] דרייסט געפרעגט:

[...] קענט איצט איבערגעבען די [...]אָס איהר האָט, אָבער מיר האָ[...]ט, איהר דאַרפט דאָך מאַכען

[...] רפיהלט מיט וואָס פאַראַ אונווי-[...] רעדט מיט איהר און זי האָט [...]ישט צו רידען און וואָס גיכער [...]ען.

[...] האָט מאַנקאַ ווייטער געזאָגט, [...] זיך האָב נאָר אַזאַ פאַר געפיהל, [...]ולשטענדיג אומשולדיג. פער-[...]

[...] זענען אויך אין דעם אַ בער [...]גען גאָרנישט הילפען, אַ יצט [...] האָט בערגער אָנגעדרינגען [...]ע איך פאַר איער גוט האָ[...]ריך

און גוטען ווילען אונז צו העלפען.

מאַנקאַ האָט זיך געפיהלט ווי אויסגעפּאַטשט זי האָט נישט געוואוסט וואו די אויגען אהינצוטון און איז אַרויס פון צימער. בעגלייט מיט האַלב-רחמנותדיגע און האַלב-בעדויערנדיגע בליקען פון דער פרוי פראַנקענשטיין.

— אויך אַזאַ מין מאָדנע משוגעת, האָט בערגער געזאָגט, זי האָט שטענדיג געהאַט אַזעלכע איינפאַלען. זי האָט זיך שטענדיג איינגערעדט אַז זי ווייס אַלץ, פערשטייט אַלץ, מ'וועט זי ווידער מוזען אַריינעהמען אין שפּיטאָל.

— און מ'הערט נישט קיין שום ענטפער, האָט פרוי פראַנקענשטיין זיך געבראָכען די הענד, אַזוי ווי זי וואָלט שוין געהאַט פערגעסען וועגען דעם מיידעל, וואָס איז דאָ געווען.

— מוט, יודיט, מוט, אָהן דעם וועסטו נישט אויסקומען מיין טייערע, זאָלען מיר האָפען אַז עס וועט אַנדערש ווערען.

די פרוי פראַנקענשטיין האָט שטיל געוויינט, פון קינדער-צימער האָט זיך געהערט אַ פרעהליכער געלעכטער פון די צוויי קליינע קינדער וואָס האָבען זיך דאָרט געשפּילט.

— יודיט, האָט בערגער שטיל געזאָגט, געדענק, אַז דו האָסט צוויי קינדער, פאַר וועלכע דו מוזט לעבען, געזונד און שטאַרק זיין. געדענק אָן זיך און אָן די קינדער...

פלוצלונג האָט דאָס גלעקעל פון טעלעפאָן אַריבערגעריסען די פיינליכע שטילקייט אין צימער, סיי בערגער און סיי די פרוי פראַנקענשטיין זענען צוגעלאָפען צום אַפּאַראַט, כדי אָפּצונעהמען פון דאָרט דאָס בייזע, דאָס שרעקליכע בייעס.

בערגער האָט זי אָנגענומען פאַר'ן האַנד:

— איך וועל אָפּנעהמען דעם טעלעפאָן. איך וועל פאַר דיר גאָרנישט פערהוילען, מעג עס זיין אַפילו דאָס ערגסטע פון ערגסטען. די פרוי פראַנקענשטיין האָט זיך אָנגעגעבען זיין ווילען און האָט איהם דערלאָזען צום טעלעפאָן.

— דאָס זענט איהר, הער אַדוואָקאַט, און מיר וואַרטען אַזוי אומגעדולדיג אויף אַנ'ענטפער. די פרוי פראַנקענשטיין האָט געקוקט אויפ'ן טעלעפאָן

אַזוי ווי זי וואָלט געוואָלט אַרויסצוזיבערען פון דאָרט דעם ענטפער, וואָס דער אַדוואָקאַט גיט.

בערגער האָט מעהר נישט גע-ערט, נאָר אַוועק געלעגט דאָס טעלעפאָן-רעהרעל. יהודית האָט פערשטאַנען, וואָס דאָס זאָל בעדייטען, זי האָט אַפילו נישט געפרעגט וואָס דער אַדוואָקאַט האָט געענטפערט, נאָר האָט זיך שטאַרק פונאַנדערגעוויינט, איצט האָט בערגער זי נישט געפּרובט צו טרייסטען.

— נאָך אַלעמען, האָט ער שטיל צו זיך געזאָגט, נאָך עטליכע שעה און ס'וועט זיין נאָך אַלעמען.

— ווען וועט דאָס געשעהען? האָט די פרוי פראַנקענשטיין געפרעגט.

— פאַרטאָגס פינף אַ זייגער.

— געענדיגט אַלץ, אָרימער מאַן מיינער, אומגליקליכער פאָטער פון מיינע קינדער, פאַרוואָס איז איהם געקומען אַזאַ שווערע שטראָף, ווייס איך אַליין נישט. ער איז דאָך אַזאַ גוטער, אַזאַ איידעלער, אַזאַ אידעאַלער מענש, וועמען איז געלעגען דערין צו מאַכען אויף איהם אַזאַ בלבול?...

בערגער האָט אַ ציטער געטון, אָבער אַזוי אַז יהודית זאָל דאָס נישט בעמערקען.

— אַנ'אומגליק, אַנ'אויסטערליש אומגליק און מעהר גאָרנישט, אַזאַ שרעקליך געהיימניש וואָס וועט נישט קענען קיינמאָל פון קיינעם געלעזט ווערען.

ביידע זענען שטיל געבליבען, אַזוי ווי זיי וואָלטען געזעסען נעבען אַ טויטען, די שטילקייט האָט אַזוי לאַנג געדויערט ביז ס'האָט זיך נישט דערהערט אַ שאַרפער קלונג ביי דער טיר.

— ווער איז ווידער, האָט בערגער געזאָגט, און איז אַליין געגאַנגען עפענען די טיר, אין דעם מאָמענט האָט יהודית געהערט עפּעס אַנ'אַמפּעריש ביי דער טיר. זי איז שנעל אַרויסגעגאַנגען און געזעהען ווי דאָסזעלבע פריילין וואָס איז ערשט באַר וואָס אַוועק פון דאַנען, דיזעלבע וועלכע בערגער האָט געהאַלטען פאַר אַ משוגענע וויל בגוואַלד אַריינקומען אין קאַבינעט אויף וואָס בערגער האָט נישט ערלויבט.

(פאָרזעצונג קומט)

יודישע טעאטער אין „פילהארמאניע"
דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאן.
היינט, 9 אווענד – צום לעצטען מאל
נאך דזשעק
רעכטצייט
א מתנה דעם לאדזער טעאטער־עולם!
איינהייטס־פרייזען
איינהייטס־פרייזען גאנצער פארטער נאר 1 זל. באלקאן־גאלעריע 50 גר.
אלע בילעטען אין פארטער נאר 1 זל. פון די ערשטע באלקאן ביז לעצטע רייה גאלעריע 50 גר.
פאזיטיוו צום לעצטען מאל
דאס ביל'ע
מיט'ן אנטייל פון דער בעליבטער ארטיסטין און זינגערין
יוכבד זילבערג
צוזאמען מיט'ן גאנצען פילהארמאניע־אנסאמבל.

לאדזשער טעאטער־עולם! א בשורה טובה!
די גרעסטע טעאטער־סענסאציע אין פילהארמאניע!
רעזערווירט איך דעם פרייטאג, דעם 6. מאי, האלב 10 אווענד
צו בעגריסען דעם גרויסען סטאר
בעני אדלער
וראס? לעזט אין די ווייטערע אנאנסען. וואס?

טעל־עגו־אמען

אנ'ערדציטערנ'ש אין מארסעל

פאריז, 1 (ספ. טעל.) נעכטען איז אין מארסעל פארגעקומען אנ'ערד־ציטערניש, וואס האט אנגעהאלטען עטליכע מינוט, די הייזער האבען זיך געוואקעלט און די שויבען זענען ארויס־געפאלען. עס זענען אויך פארהאן עטליכע פער־וואונדעטע.

פערענדיגט די טאנץ־אלימפיאדע אין בודאפעשט

בודאפעשט, 1. (ספ. טעל.) שבת האט זיך דא פערענדיגט די טאנץ־אלימפיאדע.

דעם טיטול שאמפיאן האט בעקומען דער שאפער ניימאן, וועלכער האט דערגרייכט א רע־קארד פון 82 שעה.

פון פרויען האט אמלענגסטען אויסגעהאלטען די 18־יעהריגע קלארא גאלדבערגער, וועלכע דאס געטאנצט אהן הפסקה 43 שעה.

די אויסצייכנונג פאר'ן שענסטען טאנץ האט בעקומען דער 70־יעהריגער זקן קיס.

תפיסה־שטראף פאר היטלער־כולי'גאנעס אין קעניגסבערג

בערלין, (יט"א). פון קעניגסבערג ווערט מיטגעטיילט אז דאס דארטיגע געריכט האט פער משפט צו 2, 3 און 4 חדשים תפיסה דריי מיטגלי־דער פון דער ארטיגער היטלער־אפטיילונג וועלכע זענען איך יאנואר ה. י. בעפאלען און צושלאגען דריי יודישע יונגעלייט און א מיידעל, וואס האט זיך געפונען אין זייער געזעלשאפט.

נייער ארגאן פון דער יודישער קולטור־געזעלש. אין אמעריקא

ניו־יארק, (יט"א). דעם 7־טען מאי. ה. י. הויבט אן אין ניו־יארק צו ערשיינען די וואכענ־שריפט „יודיש" אלס ארגאן פון דער „יודישער קולטור־געזעלשאפט", די צייטשריפט וועט ווערען רעדאגירט דורך ס. בארישא, ד"ר חיים זשיטלאווסקי, ה. לייוויק, לייבוש לעהרער און דוד פינסקי.

— די —
בעוואוסטע פעלד־בעטען

Palma-Patent
„Palma-Patent"
וואס זענען באוואוסט בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט
מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר
ווי אויך לאזשאקעס, פעלד־בעטלעך און פעלד־בענקלעך
מאטראצען געבעטע, שטאקאוע, קאנאדיסקע
קאזעטקעס, טאפטשאנעס
בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 131-85
הורט דעטייל

א „הייסער" קוכאזש
##ווארפט אראפ זיין פרוי פון 2־טען שטאק
פאמיליען־טראגעדיע אויף אגדזשעיא גאס

(2) אויף אגדזשעיא 49 וואוינט דער קוכער פון „טיוואלי" — דער 49־יעהריגער אדאם לו־גאווסקי צוזאמען מיט זיין פרוי סטאניסלאווא און פינף קליינע קינדער, די לעצטע צייט לעבט דאס פארפאלק ניש איבעריג גליקליך. דאס איז דערפאר, ווייל אגומעלט ווען דער מאן איז שפעט ביינאכט געקומען אהיים האט ער זיין פרוי געטראפען אין טויער מיט א פרעמדען מאנסביל אין א „פערליבטער" פאזע פון דעמאלט אן לעבען זיי ניש בשלום.

נעכטען איז אדאם אהיימגעקומען טויט־שכור. ער האט דער פרוי גענומען מאכען וויסטע סקאנ־דאלען, די פרוי איז דאן ארויס אין קארידאר, צו־געלאפען צום פענסטער און גענומען רופען הילף.

פלוצלינג איז אונטערגעקומען דער מאן און זי ארויסגעווארפען פון פענסטער, זי איז געפאלען אויפ'ן ברוק בעקומענדיג שווערע וואונדען אויפ'ן גאנצען קערפער.

געגען הייסען קוכער איז צוזאמענגעשטעלט געווארען א פראטאקאל און וועלען דערמארדען זיין פרוי.

מארד אדער זעלבסטמארד?
געפונען א טויטען קערפער אין א טייך

(2) פון טייך אין ראדאגאשטש האט מען נעכ־טען ארויסגעצויגען א טויטען קערפער פון א דער־טרונקענעם ביי וועלכען מ'האט ניש געפונען קיין שום דאקומענטען.

דער דערטרונקענער איז אלט געווען אנ'ערך 55 יאהר, מיטעלער וואוקס, א דארער, לאנג פנים, גרויע האהר.

דער טויטער קערפער איז אפגעפיהרט געווא־רען אין פראזעקטאריום, די פאליציי פיהרט אנ'אויס פארשונג, צי ס'איז געשעהען א מארד אדער א זעלבסטמארד.

„דאס געשריי פון געוויסען"
אויפטריט פון אידא קאמינסקא און ז. טורקאוו

דער צוגעזאגטער אויפטריט פון די בעליבטע ארטיסטען אידא קאמינסקא און ז. טורקאוו, וואס האט ארויסגערופען א גרויסע פעראינטערעסירונג ביים היגען טעאטער־פובליקום וועט פארקומען דעם שבת ד. 7 מאי 11 אינדערפריה אין פיל־הארמאניע־זאל.

ס'וועט געגעבען ווערען די אריגינעלע און שפאנענדע פראנצויזישע דראמע „דאס געשריי פון געוויסען" וואס ווערט כסדר געשפילט אין ווארשא ביי א פולגעפאקטען טעאטער.

די בעליבטע ארטיסטען קומען קיין לאדז בלויז אויף איין ארויסטריט.

ראדיא־פראגראם
מאנטאג, דעם 2 מאי 1932

11.45 פרעסע־איבערזיכט. 11.58 צייט־סיגנאל. 12.10 גראמאפאן. 3.25 פארלעזונג. 3.50 פארלעזונג. 4.10 גראמאפאן. 4 20 לעקציע פראנ־צויזיש. 4.40 גראמאפאן. 5.10 פארלעזונג. 5.35 לייכטע מוזיק. 6.50 פערשידענעס. 7.15 קאמוני־קאט פון לאדזער האנדעלס־קאמער. 7.30 רעפער־טואר. 7.45 ראדיא־פרעסע. 8.00 מוזיקאלישער פארטראג. 8.15 אפערעטקע. 10.15 פעליעטאן. 10.30 קאמוניקאטען. 10.40 טאנץ־מוזיק.

שירמען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שיטלען
ווערען ערשטקלאסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
— און אנדולאציע —
ביי קערש, סקווערעאווא 15
לינקע אפיצינע. 1־טער שטאק.

דער פייערליכער אבשידס־אווענד פון דזשעק רעכטצייט
מיטוואך, ד. 4 מאי אין פילהארמאניע

איבערמארגען מיטוואך וועט ענדליך פאר־קומען דער ערווארטעטער געזעגענונגס־אווענד פון ליבלינג דזשעק רעכטצייט צוזאמען מיט דער ארטיסטין־זינגערין יוכבד זילבערג.

געשפילט וועט ווערען א פראגראם פון אלע שלאגער־אפערעטען, וואס דזשעק רעכטצייט האט אויפגעפיהרט אין לאדז: 1) „יאנקעלע כוואט" 2) „איציק'ל גנב" 3) „פרעהליכער ציגיינער" מיט אלע געזאנגען און פאלקס־טענץ. נאך דער פאר־שטעלונג א פרעכטיגער געזעגנונגס־קאנצערט.

פון „אררט"
דאס פראגראם „פייגעל אינדערלופטען"

דער „אררט" פערענדיגט זיינע היי־יעהריגע גאסטשפילען אין לאדז.

עס ווערען געגעבען די לעצטע פארשטע־לונגען פון דעם יום־טוב־פראגראם א. נ. „פייגעל אינדערלופטען".

היינט, ווערט געשפילט בלויז 1 מאל — 9.45 אין אווענד.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען
נעהמט אן די דרוקעריי פון
„נייעם פאלקסבלאט"
די קלעפסידרעס ווערען איז משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט
און פונאנדערגעקלעבט איבער דער שטאט.

היינט פרעמיערע!
א ר עוואלוציע־פילם, וואס ענטפלעקט די אינטעדקוליסען־ארבייט פון שפיאנאזש און קאנטר־שפיאנאזש פון די קעמפענדע ארמעען אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה
„פרוי און שפיאן"
Brygida Helm, Willy Fritsch
רעזשי פון אויסגעצייכנעטען Gustaw Ucicki
אין די הויפט־ראלען:

אויסערן פראגראם: פאראמונט־ביילאגע און אקטואליטעטען פון לאדזש. — פרייזען פון די פלעצער—פאפולערע!
הנחה־בילעטען גילטיג אהן אויסנאהם. אנהויב אין וואכען־טעג: 4.30 נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום־טוב — 1, א זייגער.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענטשן-קאפ, אדער אזוי ווי א טעפער-קאפ און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געבענע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראפעסארן מיט מיינע באגראבונג און פון דיפלאמירטע פראפעסאר

דאקטאר בראכירורגיע בעווייזן ווי גוט דאס שווערסטן און געפעהרליכסטן ברוך. אויך פאר הויקערס, לייטונגען מיט הייל-גארסעטן און פאס-טאפן פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פיס, ספעציעלע איינלאגען אין די שיך קינסטליכע געמענע פיס און הענד, געמענע זאקן, פאר די גרעסטע קראנקע ארעין. עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped

von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,

tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארן: פראפ. ד״ר באראנטש, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיפראנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקן-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאנק פאר דעם היילבאנדאזשען גארסעט, וואס עס האט פערלענגט מיין 18-יעהריגער טאכטער דער ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10. מיין טאכטער איז געווען קראנק אויף פערקרימונג פון קריין-ביין.

פישעל ווילדמאן.

יעדער איינציגער מעבעל

האט זיך איבערצייגט, אז פאר דיוואנס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען אז״וו בעצאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווילצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191=00.

מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

מאר גראמישע אנשטאלטען דרוקערייען און מרלאגען עמפפעהלט

די איינציגע אידישע ציקאגראפיע אין לאדז

״געלבוקס״ 104 טעל. 241-24

„SANATO"

כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט

אנדזשעיעווסקא 10, טעל. 213-57

1-טע אין 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש-וועכנעריז-אבטיילונג

ד״ר מעד. ש. איינער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד. רייטלער-סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טן קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאקאוו

כירורגישע אבטיילונג פון ד״ר מעד. ט. קאנטאר.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!

גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם:

I.

„בלוט אין דער מדבר"

אין די הויפט ראלען: Jack Holt, Dorota Sebastian

II.

דאס שפילען זיך מיט ליבע

אין דער הויפט-ראלע: **HENRI GARAT**

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

קירצליך: „ס׳הארץ פון א לידער-זינגער"

גאנץ לאדז ווייסט

אז דער פאטאגראפישער אנשטאלט

„פאלאניא"

שוו. יעזשעגא 11

איז פאפולער מיט זיינע גוטע קינסטלערישע אויפנאהמען, און בעמיהט זיך צו זיין פאר די ג׳ קליענטען זעהר פינקטליך. און די רצו בעזיצט ער א גרויסען אויסוואהל פון ארטיסטישע קאסטיומען.

מיט אכטונג

ארטיסט. פאטאגראף. אטעליער

„POLONIA"

לאדז, יעזשענא 11.

אינה.: דיפל. פאטאגר נוטערמאן

צופאהר מיט טראמוואי נומ׳ 3.

Dr. med.

W. Eychner

אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

וואוינט איצט 4 צעגעלניאנא 4

(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134=72

נעהמט אן פון $2_1/^2$ – 4 און פון 7 – 8 אווענד

שרייבן שעהן, שנעל

לערנט אויס דער בעוואוסטער קאליגראף

ל. בערמאן אין 15 לעקציעס.

אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען א יודישען בריף אהן פעהלער אין משך פון איין חודש, אפילו דעם, וואס קאן גארנישט. די עלטער שפילט נישט קיין ראלע. זאוואדזקא 19, פראנט, 1. שט.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען

11-טען ליסטאפאד 9

קאנסטאנטינער טעלעפאן 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 —11

Dr. med.

REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8 — 11 פריה און פון 5 — 8 אווענד

זונטאג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאג.

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

א וועש-נייטארין ווערט געזוכט קילינסקיעגא נומ׳ 165, ביי גראסמאן. 2771

נויטיג שטיק-ארבייטער צו דאמען-מאנאזין-פאך. ז. קויפמאן, גדאנסקא 64. 2769

ערשטקלאסיגע דאמען-שניידער-געזעלען ווערען געזוכט. צו ערפאהרען אין אדמ. 2779

קוואליפיצירטע האנד-נייהערס אין האנדנייהערינס, זאווי נישט קוואליפיצירטע, אויך אונטערמאשינערס קענען זיך מעלדען צו דאמען-מאגאזין אגראדאווא 32, פארטער. 2778

ס׳ווערען געזוכט קוואליפיצירטע מיטנייהערס צו דאמען-בעשטעלט פון זאפארט ביי פרידמאן, פיעטריקאווער 119. 2779

פערשידענעס

Zaginione zostały 2 weksle, jeden protest na zł. 300.– z wystawienia Ch. D. Szymszewicz i weksel na zł. 80.– z wystawienia Ch. Lichtenstein na zlecenie A. Rubinsztajna, pł. 24/7–32, Białystok, żyro M. Szwarcman. Weksle zostają unieważnione. Zwrócić za wynagrodzeniem do Szymszewicza, Piotrk. 26 2767

לאקאלען

א שעהן מעבלירט צימער ביי אנ׳אנשטענדיגער און אינטעליגענטער פאמיליע איז אבצוגעבן פאר איינציגע יונגעלייט בעגען קליינעם מאנאטליכען אבצאהל. צו ערפאהרען פאמארסקא 14, פראנט, 2-טער שטאק, וו. 4/5. 2774

איבערצוגעבען א צימער מיט אלע בעקוועהמליכקייטען אלעע 1-טער מאי 41, וו. 25. צו ערפאהרען ביים צייטונגס-פערקויפער קאנסטאנטינער 49.

אנ׳ארט צו שלאפען פאר איינעם אדער 2 יונגעלייט פאלודניאווא 20, וו. 72, 2-טער הויף, לינקס איינגאנג. 2776

פרייע פאסטענס

א קוואליפיצירטער אונטערמאשינער צו מענער-מאגאזין ווערט געזוכט טארגאווא 21, ביי באראווער.

א פאמאצניק נייהער ווערט געברויכט ביים קאמאשען-שטעפער גלובנא 33, וויינפעלד. 2772

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע, הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע. אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועז-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — מעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר פאר קינדער און פרויען

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

Dr. med.

Halbtrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און גשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245=21

נעהמט אן פון 8–11, זונטאג פון 1–10.

פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע - פרייזען.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעמט אן פון 8–11 אין פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 183=17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פליצע און גלידער

איינענע פראצאווניע פון זעלבסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: חקלטרקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע הענד און פיס, גארסעטן א. אז. וו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג.

קויפט נור פון די 1-טע קוואליטע

גרויסער אויסוואהל

שפאצירוואגענס

אייזען - ניקעל-

בעטען

מאטראצען

„Patent" ספרענזינאווע

ווינדשימאשקעס אמע פאבריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

„DOBROPOL", Łódź

Piotrkowska 73 (אין הויף)

לעטשניצע

פון דאקטוירים - ספעציאליסטען

11 בזשעזשינער 11

טעלעפאן 137=63

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען

וואלינסקי, זאלצוואסער, לוביטש, סלאבאדסקי, קערשנער, שיפמאן, שמירגעלד, שמערלאווסקי

ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

עלעקטריזאציע, אנאליזען, דענטיסטישער קאבינעט

צאהן-ארצט לאזשינסקא-סטיראפאלסקא

א בעראטונג ביים אויגען-דאקטאר נאר 3 זל.

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגיערזשער 17,

טעלעפאן 116-33

ס׳נעהמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען

ד״ר גאלדשטיין-פאלאק, ד״ר יוסטמאן, ד״ר מ. קאנטאר, ד״ר זאלצבערג, ד״ר ראקאווסקי, ד״ר ראזענצווייג, ד״ר רוזשאנער, ד״ר וויינבערג, ד״ר סטופעל.

צאהן-ארצט גראדזיענטשיק-קראשיאווא

ווי אויך וויזיטען אין שטאט.

רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצטליכע אנאליזען.

אבאנעמענט-פרייז פאר׳ן מאנאט 18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט 24 גר. ... 8 שטעלען

... 40— ... 60— ... 4

... 12— ... 18— ... 8

אנאנסען-פרייז אין לאדז – 5 גר. ... 8 גר.

Redaktor odpowiedz. ... Ch. J. Braunstein i D. Zilberberg.

Czcionkami i druk. ...